

UNIUNEA EUROPEANĂ

Anti**corupție**

prin etică, integritate și transparență
la nivelul județului Teleorman

Codul proiectului: cod SMS 151850

GHID ANTICORUPȚIE, BUNE PRACTICI, STANDARDE DE ETICĂ ȘI INTEGRITATE

JUDEȚUL TELEORMAN

DIRECȚIA GENERALĂ ANTICORUPȚIE

www.poca.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

POCA
Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferență!

Anti**corupție**

prin etică, integritate și transparență
la nivelul județului Teleorman

Codul proiectului: cod SMS 151850

GHID ANTICORUPȚIE, BUNE PRACTICI, STANDARDE DE ETICĂ ȘI INTEGRITATE

www.poca.ro

CUPRINS

Introducere	5
1. Legislație specifică.....	7
2. Cadru terminologic.....	10
3. Etică și integritate - particularități	17
3.1 Delimitări terminologice	17
3.2 Rolul integrității în menținerea unui climat de încredere	20
3.3 Standarde de etică și integritate.....	28
4. Instituții cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii corupției	31
4.1 Arhitectura instituțională de prevenire și combatere a fenomenului corupției - Strategia națională anticorupție (SNA) 2021-2025	31
4.2 Ministerul public	34
4.3 Direcția Națională Anticorupție.....	34
4.4 Agenția Națională de Integritate	37
5. Conflict de interese și incompatibilitate	40
5.1 Conflictul de interese	40
5.2 Incompatibilitatea	51
6. Infracțiuni de corupție	62
6.1 Infracțiuni de corupție prevăzute de Codul Penal	65
6.2 Infracțiuni asimilate infracțiunilor de corupție	80
6.3 Infracțiuni în legătură directă cu infracțiunile de corupție	86
7. Modalități de sesizare	91
7.1 Modul de sesizare	91
7.2 Obligația funcționarilor de a sesiza faptele penale.....	95

LISTĂ ABREVIERI

Abreviere	Termenul complet
Art.	Articol
Alin.	Alineat
ANI	Agenția Națională de Integritate
SJA	Serviciul Județean Anticorupție
CE	Comunitatea Europeană
CP	Cod penal
CJ	Consiliul Județean
CPP	Cod procedură penală
DGA	Direcția Generală Anticorupție
DNA	Direcția Națională Anticorupție
ÎCCJ	Înalta Curte de Casație și Justiție
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
OG	Ordonanța Guvernului
OUG	Ordonanța de Urgență a Guvernului
SNA	Strategia Națională Anticorupție
SNApT	Strategia Națională de Apărare a Țării
UE	Uniunea Europeană
ANABI	Agenția Națională de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate

INTRODUCERE

Corupția este un fenomen care afectează societatea într-o multitudine de planuri, generând consecințe negative în viața socială și economică. Subminează principiile de bună administrare, echitate și justiție socială și amenință stabilitatea instituțiilor democratice și fundamentul moral al societății.

Totodată, corupția afectează imaginea și performanța autorităților și instituțiilor publice, rămânând o provocare pentru activitatea specifică de prevenire și combatere.

Ghidul anticorupție se adresează personalului Consiliului Județean Teleorman, personalului din administrația publică locală, aleși sau numiți în cadrul instituțiilor cu care cetățenii intră în contact, la nivel local. Este destinat, în egală măsură, atât personalului cu funcții de conducere, personalului care îndeplinește funcții de execuție, cât și cetățenilor care intră în legătură cu această instituție publică.

Ghidul constituie un instrument util în prevenirea și combaterea faptelor și comportamentelor care constituie fapte de corupție ori care pot conduce la săvârșirea de fapte de corupție.

Prin conținutul informațional, ghidul își propune să contribuie atât la creșterea integrității și transparenței la nivelul autorităților publice din județul Teleorman prin reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție, cât și la creșterea gradului de informare cu privire la impactul fenomenului corupției și la consecințele implicării în fapte de corupție.

Scopul ghidului este de a stabili un mod de informare, acțiune, atitudine, comportament și abordare a situațiilor ce pot genera o faptă de corupție, astfel încât atât funcționarul public, cât și cetățeanul ce are tangență cu acesta să fie informați

asupra riscurilor deosebite ce pot fi generate de comportamentele lor antisociale.

Răspunsurile la întrebările: *ce este corupția?, care sunt formele ei de manifestare?, ce nu este corupție?, care sunt măsurile de prevenire și de contracarare a corupției?* vor aduce un plus aplicativ în consolidarea unui mediu de integritate la nivelul administrației publice locale și a unui climat de încredere și de respect în relația cu cetățenii.

1. LEGISLAȚIE SPECIFICĂ

- Constituția României;
- Codul Penal al României, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 286/2009);
- Codul de Procedură Penală, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 135/2010);
- Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public;
- Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 571/2004 privind protecția personalului din autoritățile publice, instituțiile publice și din alte unități care semnalează încălcări ale legii;
- Legea nr. 393/2004 privind statutul aleșilor locali, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 251/2004 privind unele măsuri referitoare la bunurile primite cu titlu gratuit cu prilejul unor acțiuni de protocol în exercitarea mandatului sau a funcției;
- Legea nr. 109/2007 privind reutilizarea informațiilor din instituțiile publice, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea,

organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative;

- Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice, cu modificările și completările ulterioare, Secțiunea a 4-a Reguli de evitare a conflictului de interese;
- Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 97 din 29 iunie 2022 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora;
- Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare;
- Hotărârea Guvernului nr. 123/2002 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare;
- Hotărârea Guvernului nr. 599/2018 pentru aprobarea Metodologiei standard de evaluare a riscurilor de corupție în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale, împreună cu indicatorii de estimare a probabilității de materializare a riscurilor de corupție, cu indicatorii de estimare a impactului în situația materializării riscurilor de corupție și formatul registrului riscurilor de corupție, precum și pentru aprobarea Metodologiei de evaluare a incidentelor de integritate în

UNIUNEA EUROPEANĂ

cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale, împreună cu formatul raportului anual de evaluare a incidentelor de integritate;

- Hotărârea Guvernului nr. 1269/2021 privind aprobarea Strategiei naționale anticorupție pe perioada 2021-2025;
- Ordinul Secretariatului General al Guvernului nr. 600/2018 privind aprobarea Codului controlului intern managerial al entităților publice.

2. CADRU TERMINOLOGIC

Corupția reprezintă o abatere de la moralitate, de la corectitudine, de la datorie și, în primul rând, reprezintă o încălcare a legii penale¹.

Corupția poate fi definită ca fiind folosirea funcțiilor, atribuțiilor ori însărcinărilor primite, pentru obținerea pentru sine sau pentru altul de bani, bunuri sau alte foloase necuvenite.

Infraacțiunea de corupție² este definită ca reprezentând activitățile ilicite desfășurate în scopul obținerii de avantaje materiale sau morale, a unor poziții sociale sau politice înalte. Corupția cuprinde încălcarea normelor referitoare la îndatoririle funcționarului public, precum și neîndeplinirea obligațiilor legale de către agenții economici, având un grad sporit de pericolozitate socială, cu profunde consecințe negative asupra întregului sistem social. Există mai multe tipuri de corupție, și anume: corupție profesională, economică sau criminalitate economico-financiară sau de afaceri [...].

Faptele de corupție presupun, de regulă, obținerea de foloase patrimoniale de către cel care se lasă corupt, dar și de cel care corupe, sau chiar de către altcineva, de o terță persoană, dar nu totdeauna trebuie să fie în discuție foloase patrimoniale, cuantificabile sau imediat cuantificabile, pentru că pot fi în joc și foloase de altă natură: politică, administrativă, de putere etc., mai importante uneori decât cele patrimoniale.

Convenția penală a Consiliului Europei privind corupția, semnată de România la data de 27 ianuarie 1999, definește corupția în cele două modalități de săvârșire: activă și pasivă³. În acest sens, sub egida Consiliului Europei a fost adoptată la Strasbourg, la 27 ianuarie 1999, Convenția penală privind

¹ Dicționarul explicativ al limbii române (DEX)

² „Definiție juridică”, în Dicționar juridic, în www.advocate.ro

³ Monitorul Oficial, nr. 65, din 30 ianuarie 2002

corupția, intrată în vigoare la data de 1 iulie 2002, ratificată de România prin Legea nr. 27/2002.

Corupția activă reprezintă promisiunea, oferirea sau darea cu intenție, de către persoane, direct sau indirect, a unui folos necuvenit, unui funcționar public, pentru sine sau pentru altul, în vederea îndeplinirii ori abținerii de la îndeplinirea unui act în exercițiul funcțiilor sale.

Corupția pasivă reprezintă solicitarea ori primirea cu intenție, de către un funcționar public, direct sau indirect, a unui folos necuvenit, pentru sine sau pentru altul sau acceptarea unei oferte sau promisiuni a unui astfel de folos, în vederea îndeplinirii ori abținerii de la îndeplinirea unui act în exercițiul funcțiilor sale.

Integritatea (lat. *intangere* - de neatins, intangibil) înseamnă a fi intact, a nu-i lipsi nimic, a fi în întregime. Reprezintă acțiunea prin care reprezentanții instituțiilor și autorităților publice au obligația de a declara orice interese personale care pot veni în contradicție cu exercitarea obiectivă a atribuțiilor de serviciu și de a lua toate măsurile necesare pentru a evita astfel de situații⁴. Astfel, la nivel administrativ, integritatea este expusă prin imparțialitatea, moralitatea, corectitudinea,

---

⁴ Strategia Națională Anticorupție 2021-2025

legalitatea și obiectivitatea de care persoanele care dețin o funcție publică dau dovadă în exercitarea atribuțiilor în interesul cetățenilor și statului de drept.

Transparență⁵ - reprezentanții instituțiilor și autorităților publice vor asigura accesul neîngrădit la informațiile de interes public, transparența procesului decizional și consultarea societății civile în cadrul acestui proces.

Prioritatea interesului public⁶ - reprezentanții instituțiilor și autorităților publice au datoria de a considera interesul public mai presus de orice alt interes în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu. Aceștia nu trebuie să se folosească de funcția publică pentru obținerea de beneficii necuvenite patrimoniale sau nepatrimoniale pentru ei, familiile lor sau persoanele apropiate.

Amenințare de corupție⁷ - acțiunea sau evenimentul de corupție care se poate produce în cadrul unei activități specifice a unei autorități sau instituții publice din cele prevăzute la art. 3⁸ sau al unei structuri din cadrul acestora;

Risc de corupție⁹ - probabilitatea de materializare a unei amenințări de corupție care vizează un angajat, un colectiv profesional sau un domeniu de activitate, determinată de atribuțiile specifice și de natură să producă un impact cu privire la îndeplinirea obiectivelor/activităților unei autorități sau instituții publice din cele prevăzute la art. 3 sau ale unei structuri din cadrul acestora.

---

⁵ idem

⁶ idem

⁷ Metodologia standard de evaluare a riscurilor de corupție în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale, aprobată prin HG nr. 599/2018

⁸ Autorități și instituții publice centrale, inclusiv cele subordonate, coordonate sau aflate sub autoritate, ai căror conducători au calitatea de ordonatori principali, secundari sau terțiari de credite.

⁹ Metodologia standard de evaluare a riscurilor de corupție în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale, aprobată prin HG nr. 599/2018

Vulnerabilitate¹⁰ - slăbiciune în sistemul de reglementare ori control al activităților specifice, care ar putea fi exploatată, putând conduce la apariția unei fapte de corupție.

Incident de integritate¹¹ - unul dintre următoarele evenimente privind situația unui angajat al unei autorități sau instituții publice din cele prevăzute sau al unei structuri din cadrul acestora: încetarea disciplinară a raporturilor de muncă sau de serviciu, ca urmare a săvârșirii unei abateri de la normele deontologice sau de la alte prevederi similare menite să protejeze integritatea funcției publice, inclusiv cele stabilite prin legislație secundară și terțiară, pentru care este prevăzută această sancțiune; trimiterea în judecată sau condamnarea pentru săvârșirea unei infracțiuni de corupție sau a unei fapte legate de nerespectarea regimului interdicțiilor, incompatibilităților, conflictului de interese sau declarării averilor; rămânerea definitivă a unui act de constatare emis de către Agenția Națională de Integritate, referitor la încălcarea obligațiilor legale.

Principii generale pentru realizarea unei administrații publice moderne și eficiente¹²:

- principiul statului de drept în baza căruia este consacrată supremația legii, toți cetățenii fiind egali în fața acesteia. Principiul are la bază respectarea drepturilor omului și presupune separația puterilor în stat;

- principiul răspunderii potrivit căruia autoritățile statului răspund pentru îndeplinirea atribuțiilor ce le revin, inclusiv pentru modul de implementare a strategiilor;

- principiul gestionării responsabile a riscurilor generate de comportamente lipsite de integritate, ca parte integrantă din procesul managerial desfășurat de către fiecare organizație;

---

¹⁰ idem

¹¹ idem

¹² Strategia Națională Anticorupție 2021-2025

- principiul proporționalității în elaborarea și punerea în aplicare a procedurilor anticorupție: instituțiile publice trebuie să elaboreze, să implementeze și să mențină proceduri complexe, adaptate și proporționale în raport de riscurile și vulnerabilitățile instituționale, precum și dimensionate în funcție de resursele și complexitatea organizației;

- principiul răspunderii la cel mai înalt nivel de angajament: politicile de integritate nu vor fi eficiente dacă nu există un mesaj clar dat de administrație de la nivelul cel mai înalt în sensul sprijinirii acestor politici. Nivelul superior al conducerii pe fiecare palier al administrației trebuie să inițieze, să supravegheze și să conducă, prin puterea exemplului, punerea în aplicare a unei politici de respingere a corupției, recunoscând faptul că aceasta din urmă este contrară valorilor fundamentale ale integrității, transparenței și responsabilității și că aceasta subminează eficacitatea organizațională;

- principiul prevenirii incidentelor de integritate potrivit căruia identificarea timpurie și înlăturarea în timp util a premiselor apariției faptelor de corupție sunt prioritare și imperative. Atât instituțiile publice, cât și cele private, trebuie să dea dovadă de diligență în evaluarea partenerilor, agenților și contractorilor. Fiecare entitate ar trebui să evalueze riscurile de integritate asociate cu intrarea într-un parteneriat sau de contractare a unor acorduri cu alte entități și este datorare apoi să efectueze evaluări periodice ale riscurilor. La stabilirea de relații contractuale trebuie să verifice dacă respectivele organizații au politici și proceduri care sunt în concordanță cu aceste principii și orientări;

- principiul eficacității în combaterea corupției, care se bazează pe evaluarea continuă a activității instituțiilor cu atribuții în domeniu, atât din punctul de vedere al îndeplinirii cât mai complete a obiectivelor asumate pentru a produce efectele pozitive pe care societatea le așteaptă, cât și al managementului organizațional;

- principiul coerenței de acțiune inter-instituționale, în baza căruia instituțiile implicate în prevenirea și combaterea corupției trebuie să coopereze îndeaproape, asigurând o concepție unitară asupra obiectivelor ce trebuie îndeplinite și a măsurilor ce urmează a fi luate;
- principiul parteneriatului public-privat, care recunoaște importanța cooptării societății civile și a mediului de afaceri în activitățile concrete de implementare a măsurilor de prevenire a corupției;
- principiul accesului neîngrădit la informațiile de interes public și al transparenței decizionale;
- principiul cooperării internaționale active, care are în vedere cooperarea activă în formatele operaționalizate la nivelul Uniunii Europene și a celorlalte organizații europene și internaționale la care România este parte, precum și asigurarea unui rol activ al României la nivel internațional.

3. ETICĂ ȘI INTEGRITATE - PARTICULARITĂȚI

*Dacă nu este corect, nu o face;
dacă nu este adevărat, nu o spune.*
(Marcus Aurelius)

3. 1 Delimitări terminologice

Etica (gr. *ethos*) se referă la bine și rău, la ceea ce trebuie făcut, la acțiunea umană, la comportamentele cotidiene, la caracterul individului uman. Este un ansamblu de comportamente adaptate la o situație dată. Stabilește principii și valori care ghidează, înseamnă a decide o modalitate de acțiune.

Etica presupune norme care ghidează comportamentul indivizilor, iar difuzarea și aplicarea acestor norme se bazează pe comunicare. De aceea, o etică a organizației este, înainte de toate, o etică a comunicării organizaționale.¹³

Eficacitatea unei norme ține de maniera în care este aplicată. Modul în care este aplicată norma este o modalitate de implicare în viața organizației. Astfel, etica relevă responsabilitatea personală și profesională. Refuzul de a participa la un act de corupție este o alegere personală. Angajații se pot plia pe recomandările instituției sau nu, etica și morala fiind resorturi individuale. Ei aderă la norme și adoptă o conduită, oferind atitudini. Regulile au un rol important în prevenirea oricărui comportament nonetic, inclusiv în prevenirea corupției, ele sunt bariere împotriva trecerii la acțiune.

Altfel spus, un angajat poate renunța la a se implica în fapte de corupție pentru că:

- are un set solid de valori morale;
- interesele profesionale primează;

---

¹³ Jo Katambwe, „L' éthique de la communication organisationnelle: une analyse paradigmatique et fondationnelle”, în P. Brunet (dir.), *L'éthique dans la société de l'information*, L'Harmattan, Paris, 2001, pp. 73-102

- se securizează;
- conștientizează la ce riscuri se expune;
- conștientizează multiplele efecte ale implicării sale în astfel de fapte etc.

De exemplu, un conducător auto decide să respecte indicatorul de viteză pentru că:

- specificațiile de viteză trebuie respectate sau
- poate fi oprit de poliție și sancționat sau
- este în siguranță cu o viteză adaptată specificului traficului.

Viteza legală este respectată (sau nu) în urma unei decizii și a unei alegeri (conștientizare, adrenalină, teamă, efecte etc.). Dacă, în baza convingerii personale, conducătorul auto respectă această normă, atunci, prin conținutul ei, norma acceptată și asimilată de către acesta este și o bună modalitate de a fi respectată.

Totodată, sistemul de sancțiuni/recompense constituie o modalitate de stimulare a conformării sau a neconformării cu obiectivele și valorile etice ale organizației, încurajând sau, dimpotrivă, prevenind comportamentul nonetic. Dar, cel mai important este sentimentul de corectitudine trăit de angajați, sentiment care depinde atât de percepția acestora, cât și de calitatea relațiilor interpersonale cu ierarhia, respectul față de angajați fiind esențial pentru dezvoltarea „percepției justiției interacționale”¹⁴.

În orientarea activităților care se desfășoară într-o organizație, intervine **etica profesională**, care se referă la un ansamblu de reguli, principii morale fundamentale și valori care ghidează fiecare organizație, specificul profesional. Spre deosebire de etica profesională, **deontologia** (gr. *deontos*) reprezintă ansamblul normelor de conduită, valorilor, responsabilităților specifice unei profesii. Ea vizează

---

¹⁴ R. J. Bies, J. F. Moag, „Interactional justice: Communication criteria of fairness”, în R. J. Lewicki, B. H. Sheppard, M. H. Bazerman (Eds.), *Research on negotiations in organizations*, JAI Press, 1986, pp. 43-55

îndatoririle, stabilește reguli și obligații pentru toți cei implicați în aceeași activitate profesională. Explicitează principiile și valorile care stau la baza conduitei profesionale.

Integritatea reprezintă virtutea morală de a fi incoruptibil și de a manifesta în toate împrejurările cinste și probitate¹⁵, adică a nu accepta nici o influență în exercitarea funcției oficiale.

Integritatea implică două paliere:

- **principii și valori** (valorile sunt standarde culturale care creează norme, „idei în care oamenii cred”¹⁶,
- **comportamente** (comportamentul cuprinde totalitatea reacțiilor observabile ale individului uman la stimuli, factori, situații, având la bază o alegere) **și acțiuni**.

Astfel, când comportamentul este în coerență cu valorile, vorbim despre integritate, adică despre aplicarea normelor în activitatea profesională. În acest sens, funcționarii publici trebuie să adopte o atitudine imparțială și justificată pentru rezolvarea legală, clară și eficientă a problemelor cetățenilor¹⁷. Ei sunt purtători de valori. Comportamentul lor trebuie să fie motivat de aceste valori și să le evidențieze în exercitarea funcției publice.

Funcționarii publici trebuie să exercite funcția publică cu obiectivitate, imparțialitate și independență, fundamentându-și activitatea, soluțiile propuse și deciziile pe dispoziții legale și pe argumente tehnice și să se abțină de la orice faptă care ar putea aduce prejudicii persoanelor fizice sau juridice ori prestigiului corpului funcționarilor publici¹⁸.

Integritatea ca opus al corupției, implică prevenirea corupției, astfel încât să nu apară nici o faptă de corupție care

¹⁵ A. Sandu, *O etică centrată pe valori în sfera publică*, Editura Lumen, Iași, 2017, p. 130

¹⁶ G. Marshall, *Dicționar de sociologie*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2003, p. 667

¹⁷ Art. 447 alin. (3), Ordonanța de urgență nr. 57/2019 privind Codul administrativ

¹⁸ Art. 431 alin. (1), Ordonanța de urgență nr. 57/2019 privind Codul administrativ

să necesite sancționarea sa. Un **climat de integritate** are la bază principii și valori etice și nu conține vulnerabilități la corupție.

3.2 Rolul integrității în menținerea unui climat de încredere

Integritatea generează încredere și credibilitate și este evidentă în responsabilitate și transparență. O conduită etică este susținută de valori profesionale solide, devenind un element de încredere a cetățeanului în serviciul public. În exercitarea funcției deținute¹⁹, funcționarii publici au obligația de a avea un comportament profesionist, precum și de a asigura, în condițiile legii, transparență administrativă pentru a câștiga și a menține încrederea publicului în integritatea, imparțialitatea și eficacitatea autorităților și instituțiilor publice.

Rolul integrității în menținerea unui climat de încredere este susținut de încredere, credibilitate, responsabilitate și transparență.

Ce este încrederea?

- o anticipare pozitivă efectuată de o persoană asupra capacității și intenției unei terțe persoane de a îndeplini o activitate dată, această anticipare fiind însoțită de un risc asumat²⁰,
- capacitatea de a răspunde așteptărilor celuilalt.

Încrederea este greu de definit, dar știm când este sau nu prezentă, spunea Warren G. Bennis²¹. Un climat de încredere include:

---

¹⁹ Art. 433 alin. (2), Ordonanța de urgență nr. 57/2019 privind Codul administrativ

²⁰ E. Krieger, *L'influence respective de la confiance et des approches instrumentals dans l'évaluation des nouvelles entreprises. Une application aux professionnels du capital investissement*, Thèse de doctorat ès Sciences de Gestion, Université Paris IX-Dauphine, 2001, p. 247

²¹ Președinte fondator al *Leadership Institute la Southern California Marshall School of Business*

- ✓ **încrederea interpersonală** (încrederea acordată celui alt) - care presupune atribuirea de calități, caracteristici, intenții, competență etc.
- ✓ **încrederea instituțională** (încrederea acordată managerilor și normelor interne) - care presupune o modalitate de raportare la beneficii și riscuri.

În ceea ce privește încrederea instituțională, codurile etice/de etică contribuie la încrederea și respectul pe care beneficiarii unei activități îl au față de instituția care prestează serviciul respectiv²².

Ce este credibilitatea?

- satisfacția vizavi de îndeplinirea calitativă a atribuțiilor,
- încrederea validată,
- imagine (profesională, instituțională) de încredere.

Responsabilitatea (lat. *respondere* - obligația de a răspunde, de a fi garant pentru ceva) înseamnă luarea deciziilor și asumarea situațiilor și consecințelor propriilor acte. Responsabilitatea implică demnitate, imparțialitate, disciplină profesională și **corectitudine** în exercitarea funcției, în desfășurarea activității profesionale. Totodată, ea este în relație de dependență cu libertatea, deoarece exprimă un act de angajare în interacțiunea socială. Altfel spus, responsabilitatea este principiul conform căruia instituțiile publice și angajații acestora sunt responsabili pentru deciziile, acțiunile și omisiunile lor²³.

Totodată, responsabilitatea, în conformitate cu prevederile legale este unul dintre principiile care stau la baza exercitării funcției publice²⁴.

---

²² S. Mercier, *L'éthique dans les entreprises*, Editions La Decouverte et Syros, Paris, 1999, pp. 10-12

²³ *Manual de instruire privind integritatea poliției*, Centrul din Geneva pentru Controlul Democratic al Forțelor Armate (DCAF), Geneva, 2015, p. 208

²⁴ Art. 373 lit. g), Ordonanța de urgență nr. 57/2019 privind Codul administrativ

Transparența (lat. *transparere* - a apare; modul în care apare o realitate) reprezintă „calitatea unei organizații de a informa despre funcționarea sa, despre practicile, intențiile, obiectivele și rezultatele sale”²⁵. În sfera publică, transparența presupune libera circulație a informațiilor. Astfel, ea permite cunoașterea și înțelegerea proceselor și deciziilor, precum și accesul la informațiile recunoscute ca fiind de interes public. Transparența este un principiu etic și, totodată, unul dintre principiile generale aplicabile administrației publice²⁶ care stipulează că:

(1) În procesul de elaborare a actelor normative, autoritățile și instituțiile publice au obligația de a informa și de a supune consultării și dezbaterii publice proiectele de acte normative și de a permite accesul cetățenilor la procesul de luare a deciziilor administrative, precum și la datele și informațiile de interes public, în limitele legii.

(2) Beneficiarii activităților administrației publice au dreptul de a obține informații de la autoritățile și instituțiile administrației publice, iar acestea au obligația corelativă a acestora de a pune la dispoziția beneficiarilor informații din oficiu sau la cerere, în limitele legii.

De asemenea, transparența este și unul dintre principiile care stau la baza exercitării funcției publice²⁷. Funcționarul public trebuie să fie transparent în deciziile pe care le ia și în actele pe care le întreprinde. Motivarea deciziilor sale trebuie să fie atât interesul public, cât și protejarea interesului public. În exercitarea funcției publice²⁸, funcționarii publici trebuie să adopte o atitudine neutră față de orice interes personal, politic, economic, religios sau de altă natură și să nu dea curs unor eventuale presiuni, ingerințe sau influențe de orice natură.

²⁵ Grand dictionnaire terminologique, în <https://gdt.oqlf.gouv.qc.ca>

²⁶ Art. 8, Ordonanța de urgență nr. 57/2019 privind Codul administrativ

²⁷ Art. 373 lit. f), Ordonanța de urgență nr. 57/2019 privind Codul administrativ

²⁸ Art 431 alin. (3), Ordonanța de urgență nr. 57/2019 privind Codul administrativ

Relațiile profesionale impun reguli și principii etice, contribuind la **calitatea climatului organizațional**, calitate care determină performanța. Comunicarea face posibilă crearea și consolidarea de legături între angajați, crearea de echipe, motivarea și consolidarea motivației și implicării angajaților, facilitează atingerea obiectivelor, performanța instituției. Totodată, prin ea se diseminează valori profesionale, instituționale, valori ca demnitate, profesionalism, integritate, încredere, respect etc., iar angajații le difuzează către cei cu care relaționează în context profesional și extraprofesional. De asemenea, ei promovează, în aceeași măsură, și anumite atitudini, inclusiv atitudini etice. Relațiile stabilite cu ceilalți, aspirațiile, experiențele, situațiile și practicile profesionale de zi cu zi, deciziile și comportamentele lor au toate o componentă morală²⁹, care susține alegerile, deciziile.

Pentru a asigura succesul în asimilarea și coeziunea valorilor profesionale, cât și un climat instituțional de încredere, **managerii** trebuie să se implice în:

- ✓ înlăturarea ambiguităților prin delimitarea și definirea obiectivelor individuale;
- ✓ utilizarea codurilor de conduită/de etică, pentru stimularea și susținerea comportamentelor etice ale angajaților;
- ✓ introducerea încrederii și lucrului împreună (în echipă) în conduita angajatului;
- ✓ manifestarea exemplarității;
- ✓ încurajarea și susținerea unui comportament corect al angajaților;
- ✓ utilizarea eticii ca instrument de evaluare a competențelor/conduitei.

La acestea se adaugă, conform *Strategiei Naționale Anticorupție 2021-2025*, principiul răspunderii la cel mai înalt nivel de angajament: Politicile de integritate nu vor fi

---

²⁹ D. Eubanks, A. Brown, S. Ybema, „Leadership, identity and ethics”, în *Journal of Business Ethics*, 107, 2012, pp. 1-3

UNIUNEA EUROPEANĂ

eficiente dacă nu există un mesaj clar dat de administrație de la nivelul cel mai înalt în sensul sprijinirii acestor politici. Nivelul superior al conducerii pe fiecare palier al administrației trebuie să inițieze, să supravegheze și să conducă, prin puterea exemplului, punerea în aplicare a unei politici de respingere a corupției, recunoscând faptul că aceasta din urmă este contrară valorilor fundamentale ale integrității, transparenței și responsabilității și că aceasta subminează eficacitatea organizațională.

În studiul criminologic³⁰ referitor la fenomenul corupției, derulat de Ministerul Justiției în parteneriat cu Direcția Generală Anticorupție, care a avut ca obiectiv cercetarea fenomenului prin prisma experienței directe a persoanelor condamnate pentru săvârșirea unor infracțiuni de corupție, aflate în executarea unei pedepse privative de libertate în penitenciar sau în regim de probațiune se menționează că **mediul organizațional**, atât în sectorul public, cât și în sectorul privat, este cel care poate să încurajeze și să faciliteze faptele de corupție, așa cum poate să și educe și să sancționeze orice deviere de la regulile de integritate.

Mediul organizațional este un factor inhibitor sau facilitator al corupției. Studiul criminologic arată că oportunitățile de corupție și desfășurarea faptelor incriminate au avut o legătură strânsă cu mediul organizațional, locul de muncă sau viața profesională. Factorii care reies din această raportare în cadrul analizei corupției sunt considerați foarte importanți. O persoană integrită profesional și moral poate să comită fapte de corupție sub influența unui mediu organizațional tolerant față de corupție și față de lipsa de integritate, după cum o persoană flexibilă din punctul de vedere al moralității și integrității poate să fie educată de un mediu organizațional intolerant față de corupție. Din analiza derulată în cadrul componentei cantitative a studiului criminologic a rezultat o tipologie a mediului

---

³⁰ Cauzele și factorii determinanți ai faptelor de corupție - Raport de cercetare criminologică, calitativă și cantitativă, Ministerul Justiției, decembrie 2020

organizațional anterior condamnării persoanelor participante la ancheta criminologică:

- Medii organizaționale permissive cu corupția, caracterizate de:
  - opinii ale angajaților conform cărora acceptarea cadourilor este generalizată și normală;
  - facilitarea luării deciziilor din motive incorecte;
  - sancționarea nesistematică a persoanelor implicate în fapte de corupție sau integritate;
  - încurajarea încălcării regulilor prin acțiunile conducerii;
  - anularea normelor morale prin presiunea grupului și a conducerii, în favoarea unor valori egoiste și hedoniste, sau legate de protejarea intereselor familiei.
- Medii organizaționale prohibitive/intolerante și preventive față de corupție, caracterizate de:
  - opinii ale angajaților legate de responsabilitatea fiecăruia în menținerea unui climat de integritate la locul de muncă;
  - opinii ale angajaților legate de caracterul nociv al corupției în societate;
  - un management intern bine organizat, în care atribuțiile fiecăruia sunt respectate conform fișelor de post;
  - sancționarea, cu implicarea justiției, a angajaților care participă în fapte de corupție sau care încălcă regulile de integritate;
  - prezența și respectarea unor reguli clare anticorupție;
  - instruirea personalului cu privire la regulile anticorupție;
  - descurajarea predilecției individuale pentru profitul personal și a altor orientări valorice de tip egoist sau hedonist.

În cadrul cercetării, la întrebarea „Pentru dumneavoastră, care ar fi principalul motiv pentru care nu v-ați implica în fapte de corupție/comportamente lipsite de integritate?”, s-au evidențiat următorii factori de prevenire:

- valorile morale și educația (68%);
- riscul de compromitere a carierei profesionale, pierderea locului de muncă (25%).

Astfel, se poate spune că lipsa valorilor morale și a principiilor etice, precum și măsurile insuficiente de protecție a angajaților integri pot constitui un factor generator de corupție.

Totodată, studiul³¹ subliniază importanța mediului organizațional și, în special, importanța factorilor care țin de:

- conducerea organizației;
- managementul formal și informal al organizației;
- existența și aplicarea regulilor privitoare la anticorupție și integritate (plus sancțiunile aferente încălcării regulilor și practicile de sancționare imparțială, sistematică).

Pentru susținerea unui mediu organizațional optim, **comunicarea**³² are un rol important și poate fi îmbunătățită prin:

- ✓ crearea climatului suportiv care vizează importanța individului, unicitatea și meritele lui;
- ✓ folosirea tehnicilor de ascultare activ-eficientă: ascultarea activă, găsirea domeniilor de interes, ascultarea ideilor, efortul de a asculta;
- ✓ facilitarea transpunerii empaticе;
- ✓ utilizarea zvonurilor într-o manieră inteligentă.

---

³¹ idem, p. 125

³² M. Zlate, *Tratat de psihologie organizațional-managerială* (vol. II), Polirom, Iași, 2008, pp. 535-542

Astfel, fiecare membru al unei organizații are aptitudinea de a schimba, adică are posibilitatea de a iniția și menține un climat etic.

În acest sens, **managerii** trebuie să ofere sentimentul de valoare personală, să faciliteze, să regleze și să mențină relațiile și climatul de încredere, climatul participativ și să dezvolte și valorizeze munca în echipă. „Atributele în jurul cărora se concentrează **etica în procesul de comunicare managerială** sunt: claritatea, precizia și corectitudinea, integritatea, loialitatea, discreția și oportunitatea comunicării; ele se circumscriu onestității. Pentru manager comunicarea onestă nu este doar cea mai bună politică, ci este și singura capabilă de a păstra căile de comunicare deschise, deci de a face procesul de management posibil sub toate aspectele acestuia.

Etica managerului generează o anumită imagine personală în fața angajaților, și o imagine a organizației în fața comunității și a societății. În contextul în care organizațiile devin tot mai mari și mai puternice apare necesitatea ca acestea să acționeze într-un mod etic, social responsabil.”³³ Iar a acționa etic are la bază comunicarea și construirea unui context colaborativ de recunoaștere reciprocă între angajați și instituție.

Dacă etica este rezultatul interacțiunii, comunicarea contribuie la emergența eticii ca vector de eficacitate în organizații și la menținerea unui climat instituțional bazat pe integritate. În viziunea Strategiei Naționale Anticorupție (SNA) 2021-2025, promovarea integrității organizaționale în sectorul public, dar și cel privat, este de natură a reduce cazurile de corupție, fraudă și incidentele de integritate în sectoarele expuse la corupție. Astfel, comunicarea interinstituțională este foarte importantă, problematica prevenirii și combaterii corupției intrând în spectrul de competență a mai multor instituții. Colaborarea interinstituțională asigură o prevenire eficientă a corupției și conduce la creșterea încrederii

---

³³ R. M. Câdea, D. Câdea, *Comunicarea managerială: concepte, deprinderi, strategii*, Editura Expert, București, 1996, p. 63

cețătenilor în aceste instituții. În acest sens, SNA încurajează cooperarea instituțiilor pentru obținerea sinergiei în activitățile de promovare a integrității.

3.3 Standarde de etică și integritate

Standardele de control intern managerial³⁴ definesc un minimum de cerințe generale de management, pe care toate entitățile publice trebuie să le urmeze, scopul lor fiind de a crea un model de control intern managerial uniform și coerent, care să permită comparații între entități de același fel sau în cadrul aceleiași entități, la momente diferite și să facă posibilă evidențierea rezultatelor entității și a evoluției sale.

Standardul 1, Etica și integritatea, are la bază componenta mediul de control, care grupează problemele legate de organizare, managementul resurselor umane, etică, deontologie și integritate. Astfel, conform acestui standard, conducerea și salariații entității publice cunosc și susțin valorile etice și valorile entității, respectă și aplică reglementările cu privire la etică, integritate, evitarea conflictelor de interese, prevenirea și raportarea fraudelor, actelor de corupție și semnalarea neregulilor.

Cerințe:

- Conducerea entității publice sprijină și promovează, prin deciziile sale și prin puterea exemplului personal, *valorile etice, integritatea personală și profesională* a salariaților;
- Conducerea entității publice adoptă un *cod de conduită*, dezvoltă și implementează politici și proceduri privind *integritatea, valorile etice, evitarea conflictelor de interese, prevenirea și raportarea fraudelor, actelor de corupție și semnalarea neregulilor*;

---

³⁴ Ordinul Secretariatului General al Guvernului nr. 600/2018 privind aprobarea Codului controlului intern managerial al entităților publice

- Conducerea entității publice înlesnește comunicarea deschisă, de către salariați, a preocupărilor acestora în materie de *etică și integritate*, prin *desemnarea unui consilier de etică*, care să monitorizeze respectarea normelor de conduită la nivelul entității;
- Acțiunea de semnalare de către salariați a neregulilor trebuie să aibă un caracter transparent pentru eliminarea suspiciunii de delațune și trebuie privită ca exercitarea unei îndatoriri profesionale;
- Salariații care semnalează nereguli de care, direct sau indirect, au cunoștință sunt protejați împotriva oricăror discriminări, iar conducătorii au obligația de a întreprinde cercetările adecvate, în scopul elucidării celor semnalate și de a lua, dacă este cazul, măsurile ce se impun;
- Conducerea și salariații entității publice au o abordare constructivă față de controlul intern managerial, a cărui funcționare o sprijină în mod permanent;
- *Declararea averilor, intereselor și bunurilor primite cu titlu gratuit*, se realizează de către toți factorii vizați, în conformitate cu prevederile legale.

Deținerea unui bun control asupra funcționării entității publice și obținerea unor rezultate optime în menținerea unui mediu etic implică implementarea de politici și proceduri. Printre aceste instrumente, exemplificăm:

- transparența organizațională și decizională;
- existența unui cod de conduită/etic (acesta fiind o modalitate de comunicare a valorilor etice);
- gestionarea declarațiilor de avere și de interese;
- declararea bunurilor primite cu titlu gratuit cu prilejul unor acțiuni de protocol în exercitarea mandatului sau a funcției;
- respectarea regimului juridic al conflictului de interese și al incompatibilităților (identificarea timpurie/ evitarea/ monitorizarea conflictelor de interese/incompatibilităților);
- incoruptibilitatea deciziei indiferent de beneficiarul acesteia;
- popularizarea rolului și atribuțiilor consilierului de etică;

- autoreglarea sistemului de integritate prin protecția avertizorului în interes public.

Astfel, prioritatea interesului public în exercitarea funcției deținute, profesionalismul, integritatea morală, deschiderea și transparența, responsabilitatea și răspunderea, cinstea și corectitudinea vor fi vizibilizate în conduita profesională a funcționarilor publici.

4. INSTITUȚII CU ATRIBUȚII ÎN DOMENIUL PREVENIRII ȘI COMBATERII CORUPȚIEI

4.1 Arhitectura instituțională de prevenire și combatere a fenomenului corupției - Strategia națională anticorupție (SNA) 2021-2025

Strategia națională anticorupție 2021-2025 are ca scop promovarea integrității, a indicatorilor de performanță, a riscurilor asociate obiectivelor și măsurilor din strategie și a surselor de verificare, a inventarului măsurilor de transparență instituțională și de prevenire a corupției, a indicatorilor de evaluare, precum și a standardelor de publicare a informațiilor de interes public.

Din perspectiva SNA 2021-2025, principalele instituții publice a căror activitate se încadrează în sfera luptei împotriva corupției sunt:

- Ministerul Justiției (MJ). Ca organ al puterii executive, MJ elaborează politicile publice, strategiile și planurile de acțiune în domeniul justiției, al prevenirii și combaterii corupției și formelor grave de criminalitate, inclusiv prin raportare la obiectivele programului de guvernare. În subordinea Ministerului Justiției, își desfășoară activitatea Agenția Națională de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate (ANABI), care are drept scop asigurarea unei creșteri a ratei de executare a ordinelor de confiscare dispuse în materie penală, printr-o administrare eficientă a bunurilor sechestrate care sunt repartizate agenției de procurori și judecători.
- Ministerul Afacerilor Interne (MAI), prin Direcția Generală Anticorupție (DGA) și Poliția Română. Ministerul Afacerilor Interne elaborează politici publice în materie și are în subordine o structură care abordează în mod specializat

diferite segmente ale activității de prevenire și combatere a corupției.

- Direcția Generală Anticorupție exercită atribuții de prevenire și combatere a corupției la nivelul MAI, desfășurând activități de investigare și cercetare a faptelor de corupție săvârșite de personalul MAI.
- Poliția Română efectuează activități de prevenire și combatere a corupției, conform competențelor legale. Astfel, Poliția Română, prin structurile de investigare a criminalității economice, desfășoară activități de investigare și cercetare a infracțiunilor, inclusiv a celor de corupție.

De asemenea, atât Direcția Generală Anticorupție, cât și Poliția Română, utilizează investigatori sub acoperire și desfășoară activități pentru punerea în executare a unor mandate de supraveghere tehnică în cazurile de corupție.

- Agenția Națională de Integritate (ANI) se ocupă de colectarea, monitorizarea și verificarea declarațiilor de avere și interese, în vederea identificării incompatibilităților, conflictelor de interese și averilor nejustificate. ANI este o instituție autonomă, neaflându-se sub egida vreunei alte autorități sau instituții publice. Agenția monitorizează dacă instituțiile publice și-au colectat și publicat declarațiile de avere ale funcționarilor din cadrul lor și verifică corectitudinea acestora. ANI aplică sancțiuni doar în cazul nedepunerii declarațiilor. În cazul în care descoperă nereguli în declarații, agenția sesizează cazul autorităților competente.
- Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (PÎCCJ). Ministerul Public instrumentează cazurile de mică corupție, prin parchetele de pe lângă tribunale, parchetele de pe lângă tribunalele specializate, parchetele militare, precum și prin parchetele de pe lângă curțile de apel.
- Direcția Națională Anticorupție (DNA) și Departamentul pentru lupta antifraudă (DLAF).

- Direcția Națională Anticorupție este o structură de parchet specializată în combaterea corupției mari și medii. Este creată ca un instrument necesar în descoperirea, investigarea și aducerea în fața instanței a cazurilor de corupție medie și mare. Prin activitatea sa, contribuie la reducerea corupției, în sprijinul unei societăți democratice apropiate de valorile europene. DNA este o entitate independentă în raport cu instanțele judecătorești, cu parchetele de pe lângă acestea, precum și în relațiile cu celelalte autorități publice.
- Departamentul pentru lupta antifraudă (DLAF) este o structură cu personalitate juridică în cadrul aparatului de lucru al Guvernului, acesta îndeplinind următoarele funcții:
  - a) funcția de coordonare a luptei antifraudă, în scopul asigurării unei protecții efective și echivalente a intereselor financiare ale Uniunii Europene în România;
  - b) funcția de control, în scopul identificării de nereguli, fraude și alte activități ilicite ce aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene în România.
- Corpul de control al prim-ministrului. Corpul de control al prim-ministrului și structurile de control din cadrul administrației publice centrale desfășoară activități de control administrativ constând în verificarea respectării dispozițiilor legale referitoare la organizare și funcționare, respectiv la îndeplinirea atribuțiilor generale și specifice aparținând entităților publice controlate, având ca scop depistarea eventualelor abateri.

În cazul infracțiunilor de corupție, prevăzute de Codul Penal, urmărirea penală se efectuează, în mod obligatoriu, de către **procuror**, aspect prevăzut în art. 56 alin. 3, lit. b) din Codul de procedură penală și în conformitate cu prevederile art. 22 din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, pentru infracțiunile prevăzute în această lege.

4.2 Ministerul Public

Ministerul Public este constituit din totalitatea unităților de parchet din țară și reprezintă, alături de instanțe, autoritatea judecătorească din România.

Ministerul Public are o structură de tip piramidal, având cel mai sus Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (denumire anterioară - Parchetul General), iar pe celelalte niveluri, în ordine descendentă sunt parchetele de pe lângă curțile de apel (în număr de 15), parchetele de pe lângă tribunal (în număr de 42) și parchetele de pe lângă judecătorii (în număr de 188).

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este condus de către un procuror general, care conduce în mod implicit Ministerul Public. În cadrul acestuia funcționează Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și Direcția Națională Anticorupție.

Parchetele de pe lângă Curțile de Apel sunt conduse de procurori generali. Parchetele de pe lângă Tribunale și Judecătorii sunt conduse de prim-procurori.

4.3 Direcția Națională Anticorupție

Direcția Națională Anticorupție este independentă în raport cu instanțele judecătorești și parchetele de pe lângă acestea, precum și în relațiile cu celelalte autorități publice și este structura de parchet specializată în descoperirea, investigarea și aducerea în fața instanței a cazurilor de corupție medie și mare.

Desfășoară activități pentru infracțiuni de corupție, asimilate acestora, infracțiuni împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene, precum și anumite categorii de infracțiuni grave de criminalitate economico-financiară.

Competența Direcției este reglementată de art. 13 din OUG nr. 43/2002. Astfel, sunt de competența DNA infracțiunile

prevăzute de legea 78/2000, cu modificările și completările ulterioare, săvârșite în una dintre următoarele condiții:

- Valoarea sumei sau a bunului care formează obiectul infracțiunii de corupție este mai mare decât echivalentul în lei a 10.000 euro;
- S-a cauzat o pagubă materială mai mare decât echivalentul a 200.000 euro, indiferent de calitatea persoanelor care le-au comis;
- Dacă, indiferent de valoarea pagubei materiale ori de valoarea sumei sau a bunului care formează obiectul infracțiunii de corupție, sunt comise de către: deputați; senatori; membrii din România ai Parlamentului European; membrul desemnat de România în Comisia Europeană; membri ai Guvernului, secretari de stat ori subsecretari de stat și asimilați acestora; consilieri ai miniștrilor; judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție și ai Curții Constituționale; ceilalți judecători și procurori; membrii Consiliului Superior al magistraturii; președintele Consiliului Legislativ și locțiitorul acestuia; Avocatul Poporului și adjuncții săi; consilierii prezidențiali și consilierii de stat din cadrul Administrației Prezidențiale; consilierii de stat ai prim-ministrului; membrii și auditori publici externi din cadrul Curții de Conturi a României și ai camerelor județene de conturi; guvernatorul, prim viceguvernatorul și viceguvernatorii BNR; președintele și vicepreședintele Consiliului Concurenței, ofițeri, amirali, generali și mareșali, ofițeri de poliție, președinții și vicepreședinții consiliilor județene, primarul general și viceprimarii municipiului București, primarii și viceprimarii sectoarelor municipiului București, primarii și viceprimarii municipiilor, consilieri județeni, prefecti și subprefecți, conducătorii autorităților și instituțiilor publice centrale și locale și persoanele cu funcții de control din cadrul acestora, cu excepția conducătorilor autorităților și instituțiilor publice de la nivelul orașelor și comunelor și a persoanelor cu funcții de control din cadrul acestora, avocați, personalul vamal;

persoanele care dețin funcții de conducere, de la director executiv, în cadrul regiilor autonome de interes național, al companiilor și societăților naționale, al băncilor și al societăților comerciale la care statul este acționar majoritar, al instituțiilor publice care au atribuții în procesul de privatizare și al unităților centrale financiar-bancare, persoanele prevăzute la art. 293 (membrii instanțelor de arbitraj) și art. 294 (funcționari străini) din Codul Penal;

- Sunt tot de competența DNA și infracțiunile prevăzute la art. 246 (deturnarea licitațiilor publice), art. 297 (abuzul în serviciu) și art. 300 (uzurparea funcției) din Codul penal, dacă s-a cauzat o pagubă mai mare decât echivalentul în lei a 1.000.000 de euro;
- Infracțiunile împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene sunt de competența DNA, fiind infracțiuni asimilate infracțiunilor de corupție.

În cadrul urmăririi penale efectuată de procurorii DNA, conform art. 18 din OUG nr. 43/2002, se pot dispune măsuri specifice de protecție a martorilor, experților și părților vătămate.

Conform art. 18 din OUG nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție, cu modificările și completările ulterioare, persoana care a comis una din infracțiunile prevăzute în legea menționată anterior, iar în timpul urmăririi penale denunță și facilitează identificarea și tragerea la răspundere penală a altor persoane care au săvârșit astfel de infracțiuni, beneficiază de reducerea la jumătate a limitelor pedepsei prevăzute de lege.

4.4 Agenția Națională de Integritate

Agenția Națională de Integritate a fost înființată în anul 2007 prin Legea nr. 144, ca unitate autonomă, cu personalitate juridică, care funcționează la nivel național, ca structură unică, cu sediul în municipiul București.

Scopul Agenției este asigurarea integrității în exercitarea demnităților și funcțiilor publice și prevenirea corupției instituționale, prin exercitarea de responsabilități în evaluarea declarațiilor de avere, a datelor și informațiilor privind averea, precum și a modificărilor patrimoniale intervenite, a incompatibilităților și a conflictelor de interese potențiale în care se pot afla persoanele prevăzute la art. 1 din Legea nr. 176/2010 privind exercitarea funcțiilor și demnităților publice, cu modificările ulterioare, pe perioada îndeplinirii funcțiilor și demnităților publice.

Declarațiile de avere cuprind, pe lângă drepturile și obligațiile *declarantului, și pe cele ale soțului sau soției, precum și pe cele ale copiilor aflați în întreținere*³⁵, iar declarațiile de interese cuprind o serie de funcții și activități, exclusiv *ale titularului obligației*, precum și, în cazul contractelor, inclusiv a celor de asistență juridică, consultanță juridică, consultanță civilă, obținute ori aflate în derulare în timpul exercitării funcțiilor, mandatelor sau demnităților publice finanțate de la bugetul de stat, local și din fonduri externe ori încheiate cu societăți comerciale cu capital de stat sau unde statul este acționar majoritar/minoritar, și contractele încheiate în mod direct de către *soțul sau soția declarantului și rudele de gradul I ale acestuia (copiii sau părinții)*.

Declarațiile de avere și de interese pot fi rectificate numai în condițiile prevăzute de Legea nr. 176/2010:

---

³⁵ Art. 3 alin. (2), Legea nr. 176/2010

- *la inițiativa persoanei responsabile*³⁶ cu implementarea prevederilor referitoare la declarațiile de avere și declarațiile de interese;
- *la inițiativa declarantului*: în termen de 40 de zile de la depunerea inițială a declarației de avere și/sau a declarației de interese.

Activitatea de evaluare a declarațiilor de avere, a datelor și informațiilor privind averea, precum și a modificărilor patrimoniale intervenite, a incompatibilităților și a conflictelor de interese potențiale în care se pot afla persoanele cărora le incumbă obligația de declarare a averilor și intereselor, pe perioada îndeplinirii funcțiilor și demnităților publice, reprezintă responsabilitatea Agenției Naționale de Integritate și se desfășoară în baza principiilor prevăzute de lege: legalitatea, confidențialitatea, imparțialitatea, independența operațională, celeritatea, buna administrare, dreptul la apărare, precum și prezumția dobândirii licite a averii.

Persoana a cărei declarație de avere a fost supusă evaluării, fiind identificate diferențe semnificative, este considerată incompatibilă. Prin diferențe semnificative (în sensul art. 18 al Legii nr. 176/2010), se înțelege diferența mai mare de 10.000 de euro sau echivalentul în lei al acestei sume între modificările intervenite în avere pe durata exercitării demnităților și funcțiilor publice și veniturile realizate în aceeași perioadă.

Nerespectarea prevederilor legale privind declararea averilor și a intereselor este sancționată de dispozițiile legale, putându-se întruni și elementele constitutive ale unei infracțiuni sau a unei contravenții. Depunerea, cu intenție, a declarației de avere sau a declarației de interese care nu corespunde adevărului, constituie *infracțiunea de fals în*

---

³⁶ Art. 7 alin. (1), Legea nr. 176/2010

declarații care se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă (art. 326 CP).

Contravențiile prevăzute în lege se sancționează cu amendă de la 50 lei la 2.000 lei.

5. CONFLICT DE INTERESE ȘI INCOMPATIBILITATE

5.1 Conflictul de interese

Conflictul de interese reprezintă o situație în care persoana ce exercită o demnitate publică sau o funcție publică are un interes personal de natură patrimonială, care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care îi revin potrivit actelor normative în vigoare.

Un oficial public este în conflict de interese atunci când, în virtutea funcției publice pe care o ocupă, ia o decizie sau participă la luarea unei decizii cu privire la care are și un interes personal³⁷.

O definiție utilizată pe scară largă este: „Un conflict de interese este un set de circumstanțe unde există riscul ca raționamentul profesional sau acțiunile legate de un interes principal vor fi în mod nejustificat influențate de un interes secundar.”³⁸

Interesul principal se referă la principalele obiective de profesie sau activitate, cum ar fi integritatea de cercetare sau atribuțiile unei funcții publice, protecția clienților, starea de sănătate a pacienților etc.

Interesul secundar include beneficiul personal care nu este limitat doar la un câștig financiar, ci și alte motive precum dorința de a face favoruri pentru familie și prieteni sau dorința pentru avansare pe plan profesional. Aceste interese secundare nu sunt tratate ca un element negativ în sinele lor, dar sunt inacceptabile atunci când acestea afectează interesul principal. Reglementări privind conflictul de interes în spațiul public se concentrează în principal pe relații financiare, deoarece acestea

³⁷ Agenția Națională de Integritate, *Ghid privind incompatibilitățile și conflictele de interese*

³⁸ https://ro.wikipedia.org/wiki/Conflict_de_interese

sunt mai obiective și cuantificabile, și implică, de obicei, mediul politic, juridic sau medical³⁹.

Prin **conflict de interese** se înțelege situația în care persoana ce exercită o demnitate publică sau o funcție publică are un interes personal de natură patrimonială, care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care îi revin potrivit Constituției și altor acte normative (art. 70, Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției).

Principiile care stau la baza prevenirii conflictului de interese în exercitarea demnităților publice și funcțiilor publice sunt: imparțialitatea, integritatea, transparența deciziei și supremația interesului public (art. 71 Legea nr. 161/2003).

Situațiile în care un funcționar public se află în conflict de interese sunt specificate în art. 79 din Legea nr. 161/2003. Acesta apare atunci când funcționarul public:

- este chemat să rezolve cereri, să ia decizii sau să participe la luarea deciziilor cu privire la persoane fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial;
- participă în cadrul aceleiași comisii, constituite conform legii, cu funcționari publici care au calitatea de soț sau rudă de gradul I;
- interesele sale patrimoniale, ale soțului sau rudelor sale de gradul I pot influența deciziile pe care trebuie să le ia în exercitarea funcției publice.

Părțile componente ale unui conflict de interese

- **Participarea la luarea unei decizii** - această condiție este îndeplinită atât atunci când decizia depinde exclusiv de voința oficialului public în cauză, cât și atunci când acțiunea oficialului

---

³⁹ idem

public respectiv reprezintă doar o verigă din procesul de luare a deciziei.

Condiția este îndeplinită și atunci când oficialul public este parte a unui organism colectiv care decide prin vot, iar acesta participă la dezbateri și la vot.

Conflictul de interese apare atunci când interesele oficialului public ca persoană privată influențează sau ar putea influența necorespunzător îndeplinirea obligațiilor și responsabilităților oficiale.

- **Existența unui interes personal** - acesta poate fi reprezentat de un beneficiu pe care oficialul public sau o persoană apropiată acestuia îl obține ca urmare a deciziei luate. Așadar, pentru a se afla într-un conflict de interese, oficialul public trebuie să ia parte la luarea unei decizii care să îi afecteze un interes personal.

Tipuri de conflicte de interese⁴⁰

Conflictul potențial: în situația în care un oficial are interese personale de natură să producă un conflict de interese dacă ar trebui luată o decizie publică.

Exemplu: Conflictul de interese potențial: D este primarul orașului, iar fratele său este directorul unei companii de construcții.

Conflictul de interese actual: apare în momentul în care oficialul este pus în situația de a lua o decizie care l-ar avantaja sau care ar avantaja un apropiat de-al său sau un partener de afaceri.

Exemplu: D este primar al orașului, iar compania fratelui său a depus documentația pentru obținerea unei autorizații de construcție în respectivul oraș.

---

⁴⁰ Agenția Națională de Integritate, *Ghid privind incompatibilitățile și conflictele de interese*

Conflict de interese consumat: situația în care oficialul public participă la luarea deciziei cu privire la care are un interes personal, încălcând prevederile legale.

Exemplu: D, în calitate sa de primar al orașului, a semnat un contract cu compania fratelui său.

Așteptările cetățenilor privind conduita pe care oficialul public trebuie să o aibă, variază în funcție de tipul concret de conflict de interese existent la un anumit moment.

Dacă, în cazul conflictului de interese potențial, conduita cerută oficialului este mai degrabă pe exercitarea în mod transparent și echidistant a atribuțiilor sale, în cazul conflictului de interese actual, oficialul trebuie să se abțină de la luarea oricăror decizii, informându-și superiorul ierarhic despre situația apărută. Conflictul de interese consumat apare în cazul în care oficialul nu s-a abținut de la luarea unei decizii în ipoteza unui conflict de interese actual și implică latura sancționatorie a reglementării.

Grade de rudenie și afinitate⁴¹

Gradul de rudenie se aplică astfel:

- gradul I: părinți și copii;
- gradul II: frații, bunici și nepoți;
- gradul III: unchiul/mătușa și nepotul de frate;
- gradul IV: verii primari.

Relația de afinitate apare între un soț/soție și rudele celuilalt soț/soție.

Gradul de afinitate este luat în calcul astfel:

- gradul I: socrii și noră/ginere;
- gradul II: cumnatele și cumnații;
- gradul III: unchiul și soția nepotului de frate;

---

⁴¹ Noțiunile de rudenie și afinitate și stabilirea gradului de rudenie sunt prevăzute de art. 405-407 din Legea nr. 287 din 17 iulie 2009, republicată, privind Codul civil. Gradele de rudenie și cele de afinitate se regăsesc în *Ghidul privind incompatibilitățile și conflictele de interese* - Agenția Națională de Integritate.

- gradul IV: verii, soții și soțiile acestora.

Caracteristici ale conflictului de interese:

□ Aleși locali

Conform art. 90 alin. (1) din Legea nr. 161/2003, *consilierii locali și consilierii județeni care au funcția de președinte, vicepreședinte* nu pot încheia contracte comerciale de prestări de servicii, de executare de lucrări, de furnizare de produse sau contracte de asociere cu autoritățile administrației publice locale din care fac parte, cu instituțiile sau regiile autonome de interes local aflate în subordinea ori sub autoritatea consiliului local sau județean respectiv ori cu societățile comerciale înființate de consiliile locale sau consiliile județene respective. Prevederile alin. (1) se aplică și în cazul în care funcțiile sau calitățile respective sunt deținute de soțul sau rudele de gradul I ale *alesului local*.

Art. 228 (alin. 1) din Codul administrativ, prevede că *alesul local* aflat în conflict de interese în condițiile prevăzute de cartea I titlul IV din Legea nr. 161/2003, are obligația să se abțină de la emiterea sau participarea la emiterea ori adoptarea actului administrativ, de la încheierea sau participarea la încheierea actului juridic respectiv, care ar putea produce un folos material pentru sine sau pentru:

- a) soț, soție sau rude ori afini până la gradul al II-lea inclusiv;
- b) orice persoană fizică sau juridică față de care alesul local are calitatea de debitor al unei obligații;
- c) o societate la care deține calitatea de asociat unic ori funcția de administrator sau de la care obține venituri;
- d) o altă autoritate din care face parte;
- e) orice persoană fizică sau juridică, alta decât autoritatea din care face parte, care a făcut o plată către acesta sau a efectuat orice fel de cheltuieli ale acestuia;
- f) asociație sau fundație din care face parte.

De asemenea, în exercitarea funcției, *consilierul local sau consilierul județean* aflat în una dintre situațiile prevăzute la alin.

(1) are obligația să anunțe la începutul ședinței consiliului local, respectiv a consiliului județean, interesul personal pe care îl are la adoptarea hotărârii respective, anunț care se consemnează în mod obligatoriu în procesul-verbal al ședinței. Ulterior anunțării interesului personal, consilierul local sau județean nu mai este luat în calcul pentru cvorumul necesar adoptării hotărârii consiliului cu privire la care acesta și-a anunțat interesul și nu are drept de vot la adoptarea acestei hotărâri.

Exemple:

✧ În perioada 2008-2010, *președintele unui Consiliu Județean* a influențat și a facilitat, în mod direct, atribuirea în concesiune, în condiții ilegale, a unei parcele de teren situată în cadrul unui parc tehnologic și industrial, către o societate comercială, în care sunt asociați soția, fiica și ginerele său, ultimul îndeplinind și funcția de administrator. Ulterior, acesta a aprobat, tot în condiții ilegale, modificarea prelungirii perioadei de operaționalizare a investiției cu 8 luni, fără recuperarea redevenței de care a fost scutită societatea. Aceste activități au avut ca urmare obținerea, în mod indirect, de către asociații firmei respective a unui folos patrimonial, reprezentat de dreptul de exploatare a parcelei respective de teren, dar și a unui folos constând în scutirea nelegală de la plata redevenței datorate retroactiv, ca urmare a neîndeplinirii obligațiilor din contractul de concesiune.

✧ Un *consilier județean* a participat la votarea bugetelor Consiliului Județean prin care au fost alocate consecutiv sume de bani pentru proiecte de investiții în infrastructura județului, întreținere și reparații de drumuri județene, banii fiind destinați unor contracte de executare de lucrări. Printre beneficiarii acestor contracte, a fost S.C. A S.R.L., unde acționar este sora consilierului. Totodată, acesta a participat la recepția lucrărilor și la semnarea proceselor verbale aferente, în favoarea aceleiași firme (S.C. A S.R.L.). Astfel, consilierul județean a realizat foloase în favoarea sa și a surorii sale (asociat unic al S.C. A S.R.L.), foloase constând în bani, suma decontându-se de Consiliul Județean.

✧ În perioada exercitării mandatului, un *consilier local* (a participat la deliberarea și adoptarea Hotărârii Consiliului Local al comunei privind inițierea procedurii de concesiune prin atribuire directă a unei suprafețe de pășune, aflată în proprietatea privată a comunei. Ulterior, pentru acea suprafață, consilierul local a încheiat cu Primăria comunei un contract de închiriere, pe o perioadă de 1 an, pentru suprafața de pajiște aflată în domeniul privat al acesteia. Consilierul local a încălcat astfel prevederile art. 70 din Legea nr. 161/2003, coroborate cu prevederile art. 228, alin. (1) din OUG nr. 57/2019. Agenția Națională de Integritate a sesizat Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la existența indiciilor referitoare la săvârșirea de către consilier a infracțiunii de folosire a funcției pentru favorizarea unor persoane, prevăzută de art. 301 din Codul Penal, întrucât, în exercitarea mandatului de consilier local, a îndeplinit un act (a participat la deliberarea și adoptarea Hotărârii Consiliului Local privind inițierea procedurii de închiriere a pajiștilor aflate în proprietatea privată a comunei) prin care a obținut un folos patrimonial pentru sine (încheierea contractului prin care a fost închiriată acestuia, în calitate de locator pajiștea aflată în domeniul privat al comunei, pe o perioadă de 1 an).

Conform art. 76 alin. (1) din Legea nr. 161/2003, *primarii și viceprimarii*, sunt obligați să nu emită un act administrativ sau să nu încheie un act juridic ori să nu emită o dispoziție, în exercitarea funcției, care produce un folos material pentru sine, pentru soțul său ori rudele sale de gradul I. Actele administrative emise sau actele juridice încheiate ori dispozițiile emise cu încălcarea obligațiilor prevăzute la alin. (1) sunt lovite de nulitate absolută.

Exemplu:

În perioada exercitării mandatului, *un primar* a semnat o dispoziție privind exonerarea de la plată a unor sume reprezentând veniturile de natură salarială încasate de către

funcționari publici din aparatul propriu al primarului comunei, în baza căreia, soția acestuia, a fost scutită de la plata unei sume de 8.058 lei, reprezentând venituri de natură salarială încasate necuvenit.

Primarul a încălcat prevederile art. 70 și art. 76, alin. (1) din Legea nr. 161/2003, coroborate cu prevederile art. 228, alin. (1), lit. a) din OUG nr. 57/2019 privind Codul administrativ.

□ Funcționari publici

În cazul existenței unui conflict de interese⁴², funcționarul public este obligat să se abțină de la rezolvarea cererii, luarea deciziei sau participarea la luarea unei decizii și să-l informeze de îndată pe șeful ierarhic căruia îi este subordonat direct. Acesta este obligat să ia măsurile care se impun pentru exercitarea cu imparțialitate a funcției publice, în termen de cel mult 3 zile de la data luării la cunoștință.

În cazurile menționate anterior, conducătorul autorității sau instituției publice, la propunerea șefului ierarhic căruia îi este subordonat direct funcționarul public în cauză, va desemna un alt funcționar public, care are aceeași pregătire și nivel de experiență.

Încălcarea dispozițiilor poate atrage, după caz, răspunderea disciplinară, administrativă, civilă ori penală, potrivit legii.

Conflictul de interese a fost încriminat, inițial, prin art. 253¹ alin. (1) din vechiul Cod Penal (Legea nr. 278/2006). Reglementarea este preluată de art. 301 din noul Cod Penal (Legea nr. 286/2009), fiind inspirată din art. 432-12 al Codului penal francez din 1992, „Dobândirea ilegală de beneficiu”⁴³.

Conform art. 301 din Codul Penal, **constituie infracțiune folosirea funcției pentru favorizarea unor persoane:**

⁴² art. 79 alin. 2) - 4), Legea nr. 161/2003

⁴³ A. Lazăr, *Conflictul de interese. Teorie și jurisprudență. Studii de drept comparat*, Universul Juridic, București, 2016

(1) Fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a îndeplinit un act prin care s-a obținut un folos patrimonial pentru sine, pentru soțul său, pentru o rudă ori un afin până la gradul II inclusiv se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică pe o perioadă de 3 ani.

(2) Dispozițiile alin. (1) nu se aplică în cazurile în care actul sau decizia se referă la următoarele situații: a) emiterea, aprobarea sau adoptarea actelor normative; b) exercitarea unui drept recunoscut de lege sau în îndeplinirea unei obligații impuse de lege, cu respectarea condițiilor și limitelor prevăzute de aceasta.

Funcționarii care au atribuții pe linie de achiziții publice

Conform art. 58 din Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice, cu modificările și completările ulterioare pe parcursul aplicării procedurii de atribuire, autoritatea contractantă are obligația de a lua toate măsurile necesare pentru a preveni, identifica și remedia situațiile de conflict de interese, în scopul evitării denaturării concurenței și al asigurării tratamentului egal pentru toți operatorii economici.

Prevederile art. 59 al aceleiași legi definesc *conflictul de interese* ca fiind orice situație în care membrii personalului autorității contractante sau ai unui furnizor de servicii de achiziție care acționează în numele autorității contractante, care sunt implicați în desfășurarea procedurii de atribuire sau care pot influența rezultatul acesteia au, în mod direct sau indirect, un interes financiar, economic sau un alt interes personal, care ar putea fi perceput ca element care compromite imparțialitatea ori independența lor în contextul procedurii de atribuire.

Potrivit art. 60:

(1) Reprezintă situații potențial generatoare de conflict de interese orice situații care ar putea duce la apariția unui conflict de interese în sensul art. 59, cum ar fi următoarele:

a) participarea în procesul de verificare/evaluare a solicitărilor de participare/ofertelor a persoanelor care dețin părți sociale, părți de interes, acțiuni din capitalul subscris al unuia dintre ofertanți/candidați, terți susținători sau subcontractanți propuși ori a persoanelor care fac parte din consiliul de administrație/organul de conducere sau de supervizare a unuia dintre ofertanți/candidați, terți susținători ori subcontractanți propuși;

b) participarea în procesul de verificare/evaluare a solicitărilor de participare/ofertelor a unei persoane care este soț/soție, rudă sau afin, până la gradul al doilea inclusiv, cu persoane care fac parte din consiliul de administrație/organul de conducere sau de supervizare a unuia dintre ofertanți/candidați, terți susținători ori subcontractanți propuși;

c) participarea în procesul de verificare/evaluare a solicitărilor de participare/ofertelor a unei persoane despre care se constată sau cu privire la care există indicii rezonabile/informații concrete că poate avea, direct ori indirect, un interes personal, financiar, economic sau de altă natură, ori se află într-o altă situație de natură să îi afecteze independența și imparțialitatea pe parcursul procesului de evaluare;

d) situația în care ofertantul individual/ofertantul asociat/candidatul/subcontractantul propus/terțul susținător are drept membri în cadrul consiliului de administrație/organului de conducere sau de supervizare și/sau are acționari ori asociați semnificativi persoane care sunt soț/soție, rudă sau afin până la gradul al doilea inclusiv ori care se află în relații comerciale cu persoane cu funcții de decizie în cadrul autorității contractante sau al furnizorului de servicii de achiziție implicat în procedura de atribuire;

e) situația în care ofertantul/candidatul a nominalizat printre principalele persoane desemnate pentru executarea contractului persoane care sunt soț/soție, rudă sau afin până la gradul al doilea inclusiv ori care se află în relații comerciale cu persoane cu funcții de decizie în cadrul autorității contractante

sau al furnizorului de servicii de achiziție implicat în procedura de atribuire;

f) situația în care ofertantul individual/ofertantul asociat/candidatul/subcontractantul propus/terțul susținător organizat ca societate pe acțiuni cu capital social reprezentat prin acțiuni la purtător nu respectă prevederile art. 53 alin. (2) și (3).

(2) În sensul dispozițiilor alin. (1) lit. d), prin acționar sau asociat semnificativ se înțelege persoana care exercită drepturi aferente unor acțiuni care, cumulate, reprezintă cel puțin 10% din capitalul social sau îi conferă deținătorului cel puțin 10% din totalul drepturilor de vot în adunarea generală.

Exemple:

Funcționarul cu atribuții pe linie de achiziții publice face parte din comisia de recepție a unei lucrări care a făcut obiectul unui contract de prestări servicii, atribuit și executat de o societate administrată de soția sa.

Unui funcționar public i-au fost *delegate atribuțiile de secretar* al comunei. Acesta, având un interes personal de natură patrimonială, a avizat/semnat dispoziția Primarului comunei prin care, fiicei sale, funcționar public în cadrul primăriei, i-au fost atribuite noi sarcini de serviciu. Totodată, salariul acesteia i-a fost majorat cu 12,5%.

Funcționarul public decident semnează și aprobă ordonanțări de plată și ordine de plată pentru o societate comercială al cărei unic asociat și administrator este mama sa.

Directorul administrativ al unui Spitalul Județean de Urgență, a avizat 14 contracte de achiziții de produse (arbuști și plante ornamentale, insecticide, substanțe chimice pentru efectuarea în regim propriu a lucrărilor de dezinsecție și deratizare), de la o societate comercială la care atât el, cât și soția sa, erau asociați.

În aceste exemple/situații, sunt încălcate prevederile art. 79 alin. (1) din Legea nr. 161/2003, și anume: funcționarul public este în conflict de interese dacă se află în una dintre următoarele situații:

a) este chemat să rezolve cereri, să ia decizii sau să participe la luarea deciziilor cu privire la persoane fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial;

c) interesele sale patrimoniale, ale soțului sau rudelor sale de gradul I pot influența deciziile pe care trebuie să le ia în exercitarea funcției publice.

5.2 Incompatibilitatea

Incompatibilitatea reflectă acea situație în care un oficial public exercită mai multe funcții în același timp, deși este interzis de lege.⁴⁴

De multe ori, se confundă conflictul de interese și incompatibilitatea. Astfel, dacă incompatibilitatea presupune ocuparea a două sau mai multe funcții concomitent (fără ca acest lucru să implice luarea unei decizii), în situația conflictului de interese, persoana care ocupă o funcție sau demnitate publică trebuie să ia sau să participe la luarea unei decizii care generează un beneficiu pentru sine sau pentru o persoană apropiată acestuia.

Regimul juridic al incompatibilităților este reglementat de Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, fiind însă completată de alte acte normative specifice categoriilor de funcții sau demnități publice.

Incompatibilități privind funcționarii publici⁴⁵

---

⁴⁴ Agenția Națională de Integritate, *Ghid privind incompatibilitățile și conflictele de interese*

⁴⁵ idem

Calitatea de funcționar public este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții publice sau calități decât cea în care a fost numit, precum și cu funcțiile de demnitate publică (art. 94 alin. (1) din Legea nr. 161/2003).

Funcționarii publici nu pot deține alte funcții și nu pot desfășura alte activități, remunerate sau neremunerate (art. 94, alin. (2)):

- a) în cadrul autorităților sau instituțiilor publice;
- b) în cadrul cabinetului demnitarului, cu excepția cazului în care funcționarul public este suspendat din funcția publică, în condițiile legii, pe durata numirii sale;
- c) în cadrul regiilor autonome, societăților comerciale ori în alte unități cu scop lucrativ din sectorul public;
- d) în calitate de membru al unui grup de interes economic.

De reținut!

Nu este stare de incompatibilitate pentru situațiile prevăzute de art. 94, alin. (2) literele a) și c), dacă funcționarul public:

- este desemnat printr-un act administrativ, emis în condițiile legii, să reprezinte interesele statului în legătură cu activitățile desfășurate de operatorii economici cu capital ori patrimoniu integral sau majoritar de stat, în condițiile rezultate din actele normative în vigoare;

- este desemnat printr-un act administrativ, emis în condițiile legii, să participe în calitate de reprezentant al autorității ori instituției publice în cadrul unor organisme sau organe colective de conducere constituite în temeiul actelor normative în vigoare;

- exercită un mandat de reprezentare, pe baza desemnării de către o autoritate sau instituție publică, în condițiile expres prevăzute de actele normative în vigoare.

De reținut!

Funcționarul public care este desemnat prin act administrativ pentru a face parte din echipa de proiect finanțat din fonduri

UNIUNEA EUROPEANĂ

comunitare nerambursabile postaderare, precum și din împrumuturi externe contractate sau garantate de stat rambursabile sau nerambursabile nu se află în situație de incompatibilitate.

Excepție fac funcționarii publici care exercită atribuții ca auditor sau atribuții de control asupra activității derulate în cadrul acestora și funcționarii publici care fac parte din echipa de proiect, dar pentru care activitatea desfășurată în cadrul respectivei echipe generează o situație de conflict de interese cu funcția publică pe care o ocupă.⁴⁶

De reținut!

Funcționarul public angajat în orice instituție/autoritate publică nu poate deține calitatea de consilier local/consilier județean.

Exemplu: Consiliul Județean câștigă un proiect finanțat din fonduri structurale. Echipa de proiect a fost formată din funcționari publici ai Consiliului Județean. Funcționarilor publici li s-au încheiat contracte de muncă pe lângă cele deja existente. În această situație, conform art. 94 alin. 2 lit. a) din Legea nr. 161/2003, funcționarii publici nu pot deține alte funcții și nu pot desfășura alte activități remunerate în cadrul instituțiilor publice.

În conformitate cu art. 96 al Legii nr. 161/2003, funcționarii publici pot exercita funcții sau activități în domeniul didactic, al cercetării științifice, al creației literar-artistice.

De asemenea, pot exercita, în anumite condiții, funcții în alte domenii de activitate din sectorul privat, care nu sunt în legătură directă sau indirectă cu atribuțiile exercitate, potrivit fișei postului.

---

⁴⁶ idem

În acest sens, intenția legiuitorului este ca pentru funcționarul public să nu se facă o legătură între pregătirea profesională și funcția pe care acesta o exercită.

Exemplu: un consilier juridic care nu are în fișa postului atribuții de reprezentare în fața organelor jurisdicționale a entității publice respective nu poate reprezenta juridic o altă entitate, din sectorul privat, în fața unor astfel de organe. Altfel spus, consilierul juridic nu poate reprezenta două entități, respectiv publică și privată, în fața unei alte entități publice.

În conformitate cu art. 415 din Codul administrativ, funcționarii au dreptul la asociere sindicală și pot înființa organizații sindicale, pot adera la ele și pot exercita orice mandat în cadrul acestora.

Funcționarii publici care, în exercitarea funcției publice, au desfășurat activități de monitorizare și control cu privire la societăți comerciale sau alte unități cu scop lucrativ de natura celor prevăzute la alin. (2) lit. c) nu pot să-și desfășoare activitatea și nu pot acorda consultanță de specialitate la aceste societăți timp de 3 ani după ieșirea din corpul funcționarilor publici.

Raporturi ierarhice directe

Sunt interzise raporturile ierarhice directe în cazul în care funcționarii publici respectivi sunt soți sau rude de gradul I - inclusiv dacă șeful ierarhic direct are calitatea de demnitar (art. 95 alin. 1)-2), Legea nr. 161/2003).

Persoanele care se află în una dintre situațiile mai sus menționate vor opta, în termen de 60 de zile, pentru încetarea raporturilor ierarhice directe sau renunțarea la calitatea de demnitar.

Existența raportului ierarhic între soți sau rude de gradul I și neîndeplinirea obligației de a opta se constată de către șeful ierarhic superior al funcționarilor publici respectivi, care dispune încetarea raporturilor ierarhice directe dintre funcționarii publici soți sau rude de gradul I.

Candidaturi

Funcționarul public poate candida pentru o funcție eligibilă sau poate fi numit într-o funcție de demnitate publică (art. 97 din Legea nr. 161/2003).

Raportul de serviciu al funcționarului public se suspendă:

- pe durata campaniei electorale, până în ziua ulterioară alegerilor, dacă nu este ales;
- până la încetarea funcției eligibile sau a funcției de demnitate publică, în cazul în care funcționarul public a fost ales sau numit.

Apartenența la formațiuni politice

Funcționarii publici pot fi membri ai partidelor politice legal constituite, însă le este interzis să fie membri ai organelor de conducere ale partidelor politice și să exprime sau să apere în mod public pozițiile unui partid politic (art. 98 din Legea nr. 161/2003 și art. 436 din OUG nr. 57/2019).

Răspundere și sancțiuni

Răspunderea administrativ-disciplinară este prevăzută de Ordonanța de urgență nr. 57/2019 privind Codul administrativ, art. 492: încălcarea cu vinovăție de către funcționarii publici a îndatoririlor corespunzătoare funcției publice pe care o dețin și a normelor de conduită profesională și civică prevăzute de lege constituie abatere disciplinară și atrage răspunderea administrativ-disciplinară a acestora.

Încălcarea prevederilor referitoare la incompatibilități dacă funcționarul public nu acționează pentru încetarea acestora într-un termen de 15 zile calendaristice de la data intervenirii cazului de incompatibilitate și ***încălcarea prevederilor referitoare la conflicte de interese*** constituie abateri disciplinare.

Răspunderea disciplinară este prevăzută de Legea nr. 161/2003 Titlul III Reglementări privind funcția publică și funcționarii publici, art. 40: încălcarea cu vinovăție de către

funcționarii publici a îndatoririlor corespunzătoare funcției publice pe care o dețin și a normelor de conduita profesională și civică prevăzute de lege constituie abatere disciplinară și atrage răspunderea disciplinară a acestora.

În contextul respectării prevederilor legii privind incompatibilitățile și conflictele de interese, Agenția Națională de Integritate este instituția căreia îi revine sarcina legală de evaluare a prezumtivelor situații de incompatibilitate și conflicte de interese. Aceasta, urmare a procedurii prevăzute de Legea nr. 176/2010, întocmește un raport de evaluare privind existența unei stări de incompatibilitate sau a unui conflict de interese, după caz. Acest raport poate fi contestat în instanță în termen de 15 zile, iar, în caz de necontestare, rămâne definitiv.⁴⁷

Incompatibilități privind aleșii locali

Funcția de *primar și viceprimar, președinte și vicepreședinte al consiliului județean* (art. 88 din Legea 161/2003) este incompatibilă cu exercitarea următoarelor funcții sau calități:

- funcția de prefect sau subprefect;
- calitatea de funcționar public sau angajat cu contract individual de muncă, indiferent de durata acestuia;
- funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, manager, administrator, membru al consiliului de administrație ori cenzor sau orice funcție de conducere ori de execuție la societățile reglementate de Legea societăților nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, inclusiv băncile sau alte instituții de credit, societățile de asigurare și cele financiare, la regiile autonome de interes național, la companiile și societățile naționale, precum și la instituțiile publice, cu excepția reprezentanților în adunarea

---

⁴⁷ Agenția Națională de Integritate, *Ghid privind incompatibilitățile și conflictele de interese*

generală a acționarilor la societățile reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a membrilor în consiliile de administrație ale unităților și instituțiilor de învățământ de stat sau confesionale și ale spitalelor publice din rețeaua autorităților administrației publice locale sau a altor reprezentanți ai instituțiilor publice din subordinea unităților administrativ-teritoriale sau la care unitatea administrativ-teritorială pe care o conduce deține participație;

- funcția de președinte sau de secretar al adunărilor generale ale acționarilor sau asociațiilor la o societate comercială;
- calitatea de comerciant persoană fizică;
- calitatea de membru al unui grup de interes economic (grupul de interes economic este definit de art. 118 alin. (1) din Legea 161/2003 și reprezintă o asociere între două sau mai multe persoane fizice sau juridice, constituită pe o perioadă determinată, în scopul înlesnirii sau dezvoltării activității economice a membrilor săi, precum și al îmbunătățirii rezultatelor activității respective);
- calitatea de deputat sau senator;
- funcția de ministru, secretar de stat, subsecretar de stat sau o altă funcție asimilată acestora;
- orice alte funcții publice (include și funcția de viceprimar, vicepreședinte și președinte al consiliului județean) sau activități remunerate, în țară sau în străinătate, cu excepția funcției de cadru didactic sau a funcțiilor în cadrul unor asociații, fundații sau alte organizații neguvernamentale.

Primarul și viceprimarul nu pot deține, pe durata exercitării mandatului, funcția de consilier județean, dar pot exercita funcții sau activități în domeniul didactic, al cercetării științifice și al creației literar-artistice.

Incompatibilitățile pentru funcția de *consilier local* sunt specificate în articolele 88-90 din Legea nr. 161/2003.

Conform art. 90, *consilierii județeni și consilierii locali* care au funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, manager, administrator, membru al consiliului de administrație sau cenzor ori alte funcții de conducere, precum și calitatea de acționar sau asociat la societățile comerciale cu capital privat sau cu capital majoritar de stat ori cu capital al unei unități administrativ-teritoriale nu pot încheia contracte comerciale de prestări de servicii, de executare de lucrări, de furnizare de produse sau contracte de asociere cu autoritățile administrației publice locale din care fac parte, cu instituțiile sau regiile autonome de interes local aflate în subordinea ori sub autoritatea consiliului local sau județean respectiv ori cu societățile comerciale înființate de consiliile locale sau consiliile județene respective.

Starea de incompatibilitate intervine numai după validarea mandatului (art. 91 alin. (1)). Starea de incompatibilitate durează până la data încetării de drept a mandatului în care alesul local a exercitat o funcție sau o calitate incompatibilă cu aceasta sau până la data la care a încetat funcția sau calitatea care a determinat starea de incompatibilitate.

Exemple:

- ✧ Un *consilier județean*, în același timp și Director general adjunct în cadrul unei societăți comerciale a cărui acționar unic este un minister, a realizat venituri de natură salarială, atât de la societatea menționată, cât și de la Consiliul Județean. Astfel, consilierul județean a încălcat prevederile art. 88, alin. (1), lit. d) din Legea nr. 161/2003.
- ✧ Agenția Națională de Integritate a constatat existența stării de incompatibilitate în cazul unui *președinte de Consiliu Județean*, ce anterior a deținut și funcția de *vicepreședinte al*

Consiliului Județean, constând în aceea că, în perioada mandatelor sale a deținut simultan și funcția de administrator al unei societăți comerciale și calitatea de comerciant persoană fizică în cadrul unei Persoane Fizice Autorizate. Potrivit legii, persoana față de care s-a constatat starea de incompatibilitate (președintele Consiliului Județean) este decăzută din dreptul de a mai exercita o funcție sau o demnitate publică pe o perioadă de trei ani de la data eliberării, destituirii sau a încetării de drept a mandatului.

✧ *Directorul executiv al Direcției Economice din cadrul Primăriei* unui oraș s-a aflat în stare de incompatibilitate în perioada 2016-2019, întrucât a deținut și a exercitat simultan atât funcția publică de director executiv, cât și funcția de contabil în cadrul unei societăți comerciale, activitățile desfășurate în sectorul privat fiind în legătură indirectă cu atribuțiile exercitate de către aceasta în calitate de funcționar public. Au fost încălcate astfel prevederile art. 96, alin. (1) din Legea 161/2003.

De asemenea, s-a aflat în stare de incompatibilitate și în perioada 2013-2019, pentru că a deținut și exercitat simultan atât funcția publică de director executiv, cât și funcția de contabil în cadrul unei societăți comerciale, aflate în subordinea Consiliului Local și în cadrul căreia orașul, prin Consiliul Local, are calitatea de asociat majoritar. În această situație au fost încălcate prevederile art. 94, alin. (2), lit. c) din Legea 161/2003.

✧ *Un consilier asistent în cadrul aparatului de specialitate al Primarului s-a aflat în stare de incompatibilitate în perioada (...), participând la alegerile locale din acel an în calitate de candidat pentru funcția de consilier local, fără să-și suspende raportul de serviciu pe perioada desfășurării campaniei electorale și până în ziua ulterioară alegerilor. În această situație au fost încălcate prevederile art. 97, alin. (2), lit. a)*

din Legea nr. 161/2003, coroborate cu prevederile art. 514, alin. (1), lit. h) din OUG nr. 57/2019.

Pantouflage-ul se referă la interdicțiile după încheierea angajării în cadrul instituțiilor publice. Prevederile privind interdicțiile postangajare sunt cuprinse în diverse acte normative:

- Funcționarii publici care, în exercitarea funcției publice, au desfășurat activități de monitorizare și control cu privire la societăți comerciale sau alte unități cu scop lucrativ de natura celor prevăzute la alin. (2) lit. c) nu pot să-și desfășoare activitatea și nu pot acorda consultanța de specialitate la aceste societăți timp de 3 ani după ieșirea din corpul funcționarilor publici (art. 94 alin. (3) din Legea nr. 161/2003, cu modificările și completările ulterioare);
- Ofertantul declarat câștigător cu care autoritatea contractantă a încheiat contractul de achiziție publică nu are dreptul de a angaja sau încheia orice alte înțelegeri privind prestarea de servicii, direct ori indirect, în scopul îndeplinirii contractului de achiziție publică, cu persoane fizice sau juridice care au fost implicate în procesul de verificare/evaluare a solicitărilor de participare/ofertelor depuse în cadrul unei proceduri de atribuire ori angajați/foști angajați ai autorității contractante sau ai furnizorului de servicii de achiziție implicat în procedura de atribuire cu care autoritatea contractantă/furnizorul de servicii de achiziție implicat în procedura de atribuire a încetat relațiile contractuale ulterior atribuirii contractului de achiziție publică, pe parcursul unei perioade de cel puțin 12 luni de la încheierea contractului, sub sancțiunea rezoluției ori rezilierii de drept a contractului respective (art. 61 din Legea nr. 98/2016

privind achizițiile publice, cu modificările și completările ulterioare);

- Persoanele fizice sau juridice care au fost implicate în procesul de evaluare/selecție/aprobare a cererilor de finanțare au obligația de a se abține pentru o perioadă de 12 luni de la semnarea contractului de finanțare, de la orice raporturi de muncă cu un solicitant pe care l-a verificat, respectiv de la încheierea vreunui contract cu acesta, după caz (art. 12 alin. (4) din OUG nr. 66 din 29 iunie 2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora, modificat de OUG nr. 97 din 29 iunie 2022).

* Exemplele menționate în acest capitol sunt din cazuistica Agenției Naționale de Integritate.

6. INFRAȚIUNI DE CORUPȚIE

În săvârșirea faptelor de corupție, integritatea lipsește atât la funcționarul public, cât și la cetățeanul interesat în cauză, corupt fiind atât cel care ia mită, cât și cel care dă mită, ambii fiind vinovați în fața legii în același mod, însă pot fi absolviți de orice formă de vinovăție dacă denunță fapta săvârșită mai înainte ca organul de urmărire penală să se sesizeze în cauză.

În general, folosirea termenului „corupție” este în legătură cu cel de „mită” sau „șpagă”.

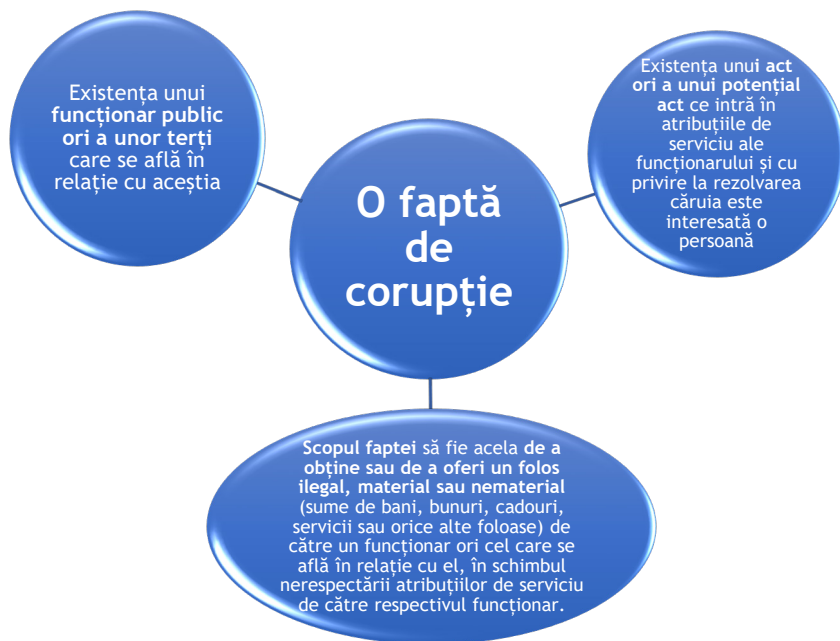
Infrațiunea (art. 15 Cod Penal) este fapta prevăzută de legea penală (Codul Penal și legile speciale cu dispoziții penale), comisă cu vinovăție (intenție, culpă, praeterintenție), nejustificată (sunt cauze justificative: legitima apărare, starea de necesitate, exercitarea unui drept sau îndeplinirea unei obligații, consimțământul persoanei vătămate) și imputabilă celui care a săvârșit-o (sunt cauze de neimputabilitate: constrângerea fizică, constrângerea morală, excesul neimputabil, minoritatea făptuitorului, iresponsabilitatea, intoxicația, eroarea, cazul fortuit).

Pentru ca o faptă să constituie **infrațiune de corupție** și, prin urmare, să fie supusă sancțiunilor penale, trebuie să întrunească elementele de specificitate prevăzute de legea penală.

O faptă de corupție presupune existența următoarelor elemente:

- **Existența unui funcționar public** ori a unor terți care se află în relație cu aceștia;
- **Existența unui act** ori a unui **potențial act** ce intră în atribuțiile de serviciu ale funcționarului și cu privire la rezolvarea căruia este interesată o persoană;
- **Scopul faptei** să fie acela de a **obține sau de a oferi un folos ilegal, material sau nematerial** (sume de bani, bunuri,

cadouri, servicii sau orice alte foloase) de către un funcționar ori cel care se află în relație cu el, în schimbul nerespectării atribuțiilor de serviciu de către respectivul funcționar.

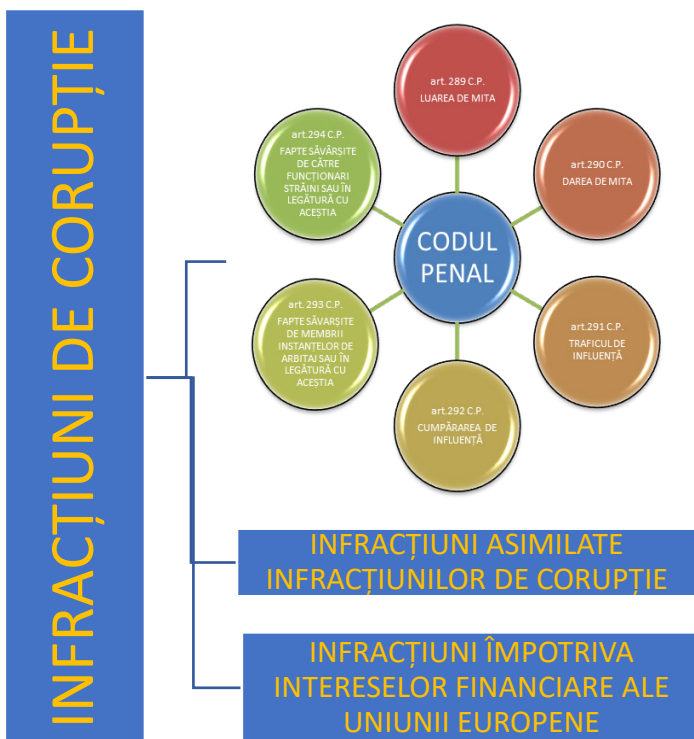
Art. 175 din Codul Penal definește **funcționarul public** ca fiind persoana care, cu titlu permanent sau temporar, cu sau fără o remunerație:

- exercită atribuții și responsabilități, stabilite în temeiul legii, în scopul realizării prerogativelor puterii legislative, executive sau judecătorești;
- exercită o funcție de demnitate publică sau o funcție publică de orice natură;

- exercită, singură sau împreună cu alte persoane, în cadrul unei regii autonome, al altui operator economic sau al unei persoane juridice cu capital integral sau majoritar de stat, atribuții legate de realizarea obiectului de activitate al acesteia.

De asemenea, este considerat funcționar public, în sensul legii penale, persoana care exercită un serviciu de interes public pentru care a fost investită de autoritățile publice sau care este supusă controlului ori supravegherii acestora cu privire la îndeplinirea respectivului serviciu public.

Prin termenul **public**, conform art. 176 Cod Penal, se înțelege tot ce privește autoritățile publice, instituțiile publice sau alte persoane juridice care administrează sau exploatează bunurile proprietate publică.

6.1 Infrațiuni de corupție prevăzute de Codul Penal

Art. 289 Luarea de mită

Definiție

Fapta funcționarului public care, direct ori indirect, pentru sine sau pentru altul, pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase, în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea ori întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri.

Pedeapsa

Se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică ori de a exercita profesia sau activitatea în executarea căreia a săvârșit fapta.

Condiții speciale

Infrațiunea de luare de mită săvârșită de una dintre persoanele care exercită un serviciu de interes public în înțelesul alin. (2), art. 175 CP, constituie infrațiune numai când este comisă în legătură cu neîndeplinirea, întârzierea îndeplinirii unui act privitor la îndatoririle sale legale sau în legătură cu efectuarea unui act contrar acestor îndatoriri.

Măsuri de siguranță

Banii, valorile sau orice alte bunuri primite sunt supuse confiscării, iar când acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent.

Cerințele esențiale pentru întrunirea elementelor constitutive ale infracțiunii de luare de mită:

- Subiectul activ al infracțiunii de luare de mită este unul calificat, reprezentat de funcționarul public sau, conform dispozițiilor art. 308 alin. (1) CP, de o persoană care exercită, permanent ori temporar, cu sau fără o remunerație, o însărcinare de orice natură în serviciul unei persoane fizice dintre cele prevăzute la art. 175 alin. (2) ori în cadrul oricărei persoane juridice;

- Fapta trebuie să aibă ca obiect bani sau alte foloase patrimoniale sau nepatrimoniale care nu sunt cuvenite în mod legal făptuitorului, pretinse, primite sau acceptate pentru sine sau pentru altul;

- Pretinderea, primirea sau acceptarea de promisiuni de bani sau alte foloase necuvenite trebuie să fie în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea ori întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri. Neîndeplinirea acestei cerințe poate conduce la reținerea **infracțiunii de înșelăciune**;

- Pretinderea, primirea sau acceptarea de promisiuni de bani sau alte foloase necuvenite poate fi săvârșită înainte, concomitent sau ulterior îndeplinirii, neîndeplinirii, accelerării sau îndeplinirii actului contrar acestor îndatoriri;

- Actul licit sau ilicit în legătură cu a cărui îndeplinire, neîndeplinire, accelerare ori întârziere se pretinde, primește sau

acceptă suma de bani sau alte foloase necuvenite trebuie să intre în cadrul atribuțiilor de serviciu ale funcționarului.

Luarea de mită este reglementată de art. 289 CP și de art. 7 din Legea nr. 78/2000, republicată, textele antecitate incriminând o variantă tip, o variantă asimilată, o variantă atenuată și o variantă agravată⁴⁸.

Varianta tip este prevăzută de art. 289 alin. (1) CP, constatând în „fapta funcționarului public care, direct ori indirect, pentru sine sau pentru altul, pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase, în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea ori întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri”, pedeapsa prevăzută fiind închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică ori de a exercita profesia sau activitatea în executarea căreia a săvârșit fapta.

Varianta asimilată este prevăzută în alin. (2) al aceluiași text de incriminare, care prevede că „fapta prevăzută în alin. (1), săvârșită de una dintre persoanele prevăzute în art. 175 alin. (2), constituie infracțiune numai când este comisă în legătură cu neîndeplinirea, întârzierea îndeplinirii unui act privitor la îndatoririle sale legale sau în legătură cu efectuarea unui act contrar acestor îndatoriri”.

Varianta atenuată este prevăzută de art. 308 CP și constă în fapta prevăzută de art. 289 săvârșită de către sau în legătură cu persoanele care exercită, permanent ori temporar, cu sau fără o remunerație, o însărcinare de orice natură în serviciul unei persoane fizice dintre cele prevăzute la art. 175 alin. (2) ori în cadrul oricărei persoane juridice, în acest caz limitele speciale ale pedepsei reducându-se cu o treime, conform dispozițiilor art. 308 alin. (2) CP.

---

⁴⁸ V. Dobrinou, „Infracțiuni de corupție și de serviciu”, în V. Dobrinou ș.a., *Noul Cod penal comentat. Partea specială*, vol. II, Universul Juridic, București, 2012, p. 527

Varianta agravată este prevăzută de art. 7 din Legea nr. 78/2000, republicată, care atunci când subiectul activ este unul dintre subiectele prevăzute de lit. a)-d) ale textului normativ mai sus citat, limitele de pedeapsă prevăzute de art. 289 C.P. majorându-se cu o treime.

Astfel, categoriile de subiecți prevăzute de art. 7 din Legea 78/2000 sunt:

- a) persoanele care exercită o funcție de demnitate publică;
- b) judecătorii sau procurorii;
- c) persoanele care sunt organe de cercetare penală sau care au atribuții de constatare ori de sancționare a contravențiilor;
- d) persoanele prevăzute la art. 293 CP, respectiv, persoanele care, pe baza unui acord de arbitraj, sunt chemate să pronunțe o hotărâre cu privire la un litigiu ce le este dat spre soluționare de către părțile la acest acord, indiferent dacă procedura arbitrală se desfășoară în baza legii române ori în baza unei alte legi.

Exemplu:

Un funcționar din cadrul unei comisii de licitații a pretins și a primit de la un antreprenor executarea unor lucrări de construcție la locuința personală, în schimbul favorizării atribuirii unui contract în cadrul procedurii de licitație sau încredințare directă.

Exemplu:

Procurorii din cadrul Direcției Naționale Anticorupție - Secția de combatere a infracțiunilor asimilate infracțiunilor de corupție au dispus trimiterea în judecată, în stare de libertate, a inculpatului (...), la data faptei vicepreședinte al Consiliului Județean, sub aspectul săvârșirii infracțiunii de luare de mită.

În rechizitoriul întocmit, procurorii au reținut următoarea stare de fapt:

Inculpatul, în calitate de funcționar public - vicepreședinte al Consiliului Județean și, în același timp, președinte al comisiei de

evaluare a ofertelor constituită în scopul atribuirii unui contract de achiziție publică de către Consiliul Județean, ar fi acceptat promisiunea remiterii unor sume de bani, formulată indirect de reprezentanții societății comerciale ce realiza executarea contractului, în schimbul asigurării că acel contract se va derula în bune condiții și pentru ca plățile să fie făcute la timp și fără probleme.

Pentru plata mitei, reprezentanții societății comerciale care executa contractul ar fi simulat un circuit fictiv cu mai multe societăți comerciale, subcontractante. Aceste societăți ar fi supraevaluat serviciile prestate în derularea unor contracte preexistente.

Inculpatul ar fi primit efectiv suma de 309.002 lei din mita a cărei promisiune o acceptase anterior, astfel:

- Suma de 150.000 lei ar fi fost virată prin două transferuri bancare efectuate în baza unor operațiuni comerciale fictive, din conturile bancare ale unei societăți comerciale (subcontractantă a societății comerciale căreia îi fusese atribuit proiectul) în conturile bancare ale altei societăți comerciale (deținute de inculpat);

- Suma de 159.002 lei ar fi fost virată la cererea inculpatului, din conturile aceleiași societăți comerciale către o firmă de la care societatea deținută de inculpat ar fi cumpărat materiale de construcții.

Art. 290 Darea de mită

Definiție

Promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase, în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea ori întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri (în condițiile arătate în art. 289 CP).

Pedeapsa

Fapta se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani.

Cauze de nepedepsire

- Fapta nu constituie infracțiune atunci când mituitorul a fost constrâns prin orice mijloace de către cel care a luat mită;
- Mituitorul nu se pedepsește dacă denunță fapta mai înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta.

Măsuri de siguranță

Banii, valorile sau orice alte bunuri oferite sau date sunt supuse confiscării, iar când acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent.

Cerințele esențiale pentru întrunirea elementelor constitutive ale infracțiunii de dare de mită:

- Promisiunea, oferirea sau darea să aibă ca obiect bani, bunuri sau alte foloase necuvenite funcționarului public mituit;

- Promisiunea, oferirea sau darea de bani sau alte foloase necuvenite poate avea loc înainte, concomitent sau ulterior îndeplinirii, neîndeplinirii, urgentării ori întârzierii îndeplinirii actului ce intră în atribuțiile de serviciu ale funcționarului, respectiv îndeplinirii actului contrar acestor îndatoriri.

Consumarea infracțiunii are loc în momentul realizării elementului material în oricare din cele 3 modalități:

- fie la momentul promiterii,
- fie la momentul oferirii,
- fie la momentul dării de bani sau alte foloase.

În cazul *constrângerii mituitorului*, banii sau foloasele necuvenite nu se confiscă, ci se restituie acestuia; deopotrivă, banii, valorile sau orice alte bunuri date, se restituie mituitorului dacă *acestea au fost date după denunțarea faptei* și mai înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta.

Exemplu:

Procurorii din cadrul Direcției Naționale Anticorupție - Secția de combatere a infracțiunilor asimilate infracțiunilor de corupție au dispus sesizarea instanței de judecată, în baza dispozițiilor art. 483 Cod procedură penală, cu acordul de recunoaștere a vinovăției a unui inculpat, om de afaceri, în sarcina căruia s-a reținut comiterea infracțiunii de dare de mită. În acordul de recunoaștere a vinovăției, procurorii au reținut următoarea stare de fapt: În perioada (...), inculpatul, în calitate de administrator/reprezentant al unor societăți comerciale, a oferit, promis și remis unui primar, în mai multe tranșe, sumele de 8.000 de lei și 3.600 euro, reprezentând un procent de 5%, respectiv 10% din sumele achitate de Primărie către firmele acestuia. Banii respectivi au fost remiși primarului pentru ca acesta, în virtutea funcției deținute, să urgenteze efectuarea unor plăți către societățile deținute/controlate de inculpat pentru efectuarea unor lucrări executate în baza unor contracte încheiate cu primăria respectivă. În prezența apărătorului ales, inculpatul a declarat expres că

recunoaște comiterea faptei reținute în sarcina sa, acceptă încadrarea juridică pentru care a fost pusă în mișcare acțiunea penală și este de acord cu felul și cuantumul pedepsei aplicate, precum și cu forma de executare a acesteia, respectiv 1 an și 4 luni închisoare, cu suspendarea executării pedepsei pe durata unui termen de supraveghere de 2 ani.

De precizat că, instanța de judecată analizează propunerea procurorului privind acordul de recunoaștere a vinovăției și poate admite sau respinge acest acord, în condițiile prevăzute de art. 485 CPP.

Art. 291 Traficul de influență

Definiție

Pretinderea, primirea ori acceptarea promisiunii de bani sau alte foloase, direct sau indirect, pentru sine sau pentru altul, săvârșită de către o persoană care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar public și care promite că îl va determina pe acesta să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri.

Pedeapsa

Fapta se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani.

Măsuri de siguranță

Banii, valorile sau orice alte bunuri primite sunt supuse confiscării, iar când acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent.

Cerințele esențiale pentru întrunirea elementelor constitutive ale infracțiunii de trafic de influență:

- Fapta trebuie să aibă ca obiect bani sau alte foloase patrimoniale sau nepatrimoniale, pretinse primite sau acceptate pentru sine sau pentru altul;
- Făptuitorul trebuie să aibă o influență reală sau să lase să se creadă că are o influență asupra funcționarului public;
- Făptuitorul trebuie să promită că îl va determina pe funcționarul public să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri, chiar dacă această promisiune nu este îndeplinită ulterior ori actul nu este efectuat;
- Fapta trebuie să fie săvârșită înainte sau concomitent cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea sau întârzierea actului ce intră în atribuțiile de serviciu ale funcționarului asupra căruia este traficată influența, respectiv anterior sau concomitent cu îndeplinirea actului contrar îndatoririlor de serviciu, consumarea infracțiunii având loc în momentul realizării elementului material, în oricare dintre modalitățile prevăzute mai sus.

Situația premisă este dată de existența unor îndatoriri de serviciu ale funcționarului public cu privire la care se pretinde existența unei influențe.

Infracțiunea de trafic de influență are:

- o variantă atenuată, obținută prin raportare la art. 308 CP,
- o variantă agravată, prevăzută de art. 7 din Legea nr. 78/2000.

Varianta atenuată se referă la situațiile în care influența invocată de subiectul activ privește persoane ce intră în categoria funcționarilor privați, prevăzuți la art. 308 CP, iar varianta agravată se referă la fapta comisă de o anumită

categorii de funcționari publici, și anume, cei prevăzuți la art. 7 din Legea nr. 78/2000.

Exemplu:

Un funcționar a pretins de la reprezentantul antreprenorului un procent din valoarea totală a unor lucrări efectuate în beneficiul unei instituții publice pentru a interveni pe lângă colegi, membri în comisia de recepție, pe care să îi determine să aprobe procesul verbal de recepție a lucrărilor, deși lucrările nu au fost executate corespunzător.

Exemplu:

Inculpatul, vicepreședinte al Consiliului Județean, a fost trimis în judecată pentru săvârșirea infracțiunilor de luare de mită și trafic de influență. S-a reținut că acesta ar fi acceptat și primit de la administratorul unei societăți comerciale suma de 40.000 euro, lăsându-l să creadă că va interveni pe lângă persoanele din cadrul Consiliului Județean, cu atribuții de decizie în derularea contractelor de reabilitare de drumuri, astfel încât derularea unui contract încheiat de instituție cu firma administratorului să decurgă în bune condiții, iar plățile să fie făcute la timp.

Ulterior, inculpatul, în legătură cu un alt contract de întreținere a drumurilor județene pentru care avea atribuții de verificare, i-ar fi pretins aceluiași om de afaceri o altă sumă de 40.000 euro, pentru desfășurarea fără impedimente a contractului încheiat de firma acestuia cu Consiliul Județean.

Art. 291 Cumpărarea de influență

Definiție

Promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase, pentru sine sau pentru altul, direct ori indirect, unei persoane care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra

unui funcționar public, pentru a-l determina pe acesta să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri.

Pedeapsa

Fapta se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani.

Cauza de nepedepsire

Făptuitorul nu se pedepsește dacă denunță fapta mai înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta.

Măsuri de siguranță

- Banii, valorile sau orice alte bunuri se restituie persoanei care le-a dat, dacă au fost date după denunțul prevăzut mai sus,
- Banii, valorile sau orice alte bunuri date sau oferite sunt supuse confiscării, iar dacă acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent.

Cerințele esențiale pentru întrunirea elementelor constitutive ale infracțiunii de cumpărare de influență:

- Promisiunea, oferirea sau darea să aibă ca obiect bani sau alte foloase patrimoniale;
- Promisiunea, oferirea sau darea de bani sau alte foloase să fie realizată în scopul determinării funcționarului public să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze sau să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri;
- Fapta trebuie să fie săvârșită înainte sau concomitent cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea sau întârzierea

- actului ce intră în atribuțiile de serviciu ale funcționarului asupra căruia urmează să fie traficată influența, respectiv anterior sau concomitent cu îndeplinirea actului contrar îndatoririlor de serviciu;
- Ca și în cazul traficului de influență, situația premisă la cumpărarea de influență, este dată de existența unor îndatoriri de serviciu ale funcționarului public sau privat, funcționar cu privire la care se pretinde existența unei influențe;
  - Pentru a se reține infracțiunea de cumpărare de influență, este necesar ca acțiunile incriminatoare (promisiunea, oferirea, darea de bani sau alte foloase) să vizeze o persoană care are influență ori lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar public, în scopurile arătate mai sus. Cu alte cuvinte, este necesar ca infracțiunea de cumpărare de influență să fie însoțită de o faptă (nu neapărat infracțiune) de trafic de influență, respectiv este esențial ca o persoană să „vândă” influența, respectiv să aibă influență ori să se lase să creadă că are influență asupra unui funcționar public;
  - Condiția este ca fapta să se realizeze în raport cu un traficant de influență, pentru ca acesta să-l determine pe funcționarul public la o anumită conduită.

Consumarea infracțiunii are loc în momentul realizării elementului material în oricare din cele 3 modalități:

- fie la momentul promiterii,
- fie la momentul oferirii,
- fie la momentul dării de bani sau alte foloase.

Exemplu:

Procurorii din cadrul Direcției Naționale Anticorupție - Secția de combatere a infracțiunilor asimilate celor de corupție au dispus efectuarea urmăririi penale față de doi oameni de afaceri și a SC (...) SRL, în sarcina cărora s-a reținut comiterea unor infracțiuni de instigare la abuz în serviciu dacă funcționarul public a obținut, pentru sine sau pentru altul, foloase

neconvenite, cumpărare de influență, spălarea banilor, a unor infracțiuni de fals și înșelăciune (comise în diferite forme de participare).

În ordonanța procurorilor se arată că, în cauză există aspecte din care rezultă suspiciunea rezonabilă ce conturează următoarea stare de fapt:

În prezenta cauză penală se desfășoară cercetări cu privire la modalitatea presupus nelegală în care, în cursul anului 2020, la începutul pandemiei de Covid 19, a fost încheiat un contract cadru de achiziții publice de măști de protecție, în valoare de peste 50 de milioane lei.

În contextul menționat mai sus, cei doi suspecți ar fi determinat funcționari din cadrul Oficiului Național Pentru Achiziții Centralizate (ONAC), pentru ca, prin încălcarea legislației primare, să permită încheierea între o societate comercială interpusă, controlată de cei doi oameni de afaceri și instituția publică menționată, a acordului cadru care viza achiziția a 1.750.000 măști de protecție.

Deoarece societatea interpusă nu avea capacitatea să respecte clauzele contractuale (livrarea la timp a măștilor), ar fi fost falsificate mai multe documente care i-ar fi permis acesteia să evite plata către statul român a unor penalități în valoare de 12.786.706 lei.

Pentru a se asigura de obținerea/derularea în bune condiții a contractelor de achiziții publice cu materiale sanitare, unul dintre suspecți ar fi achitat unei alte persoane, sub forma unui contract de reprezentare consultanță și prestări servicii - intermediere, suma de 568.820 lei.

Prin modalitatea descrisă mai sus ar fi fost vătămate interesele societăților participante în cadrul procedurii și ale instituțiilor publice implicate în acțiunile de prevenire și răspuns împotriva infecției cu virusul SARS-Cov 2 cărora le erau destinate materialele de protecție. Concomitent s-ar fi obținut un folos necuvenit în sumă totală de 22.906.031 lei pentru societățile

controlate de suspecți (atât pentru cea care a încheiat contractele de mai sus, cât și pentru firmele interpose).

Infrațiuni de corupție comise de categorii speciale de persoane

Fapte săvârșite de către membrii instanțelor de arbitraj sau în legătură cu aceștia (art. 293 Cod Penal)

Dispozițiile art. 289 și art. 290 CP (luarea de mită și darea de mită) se aplică în mod corespunzător și persoanelor care, pe baza unui acord de arbitraj, sunt chemate să pronunțe o hotărâre cu privire la un litigiu ce le este dat spre soluționare de către părțile la acest acord, indiferent dacă procedura arbitrală se desfășoară în baza legii române ori în baza unei alte legi.

Fapte săvârșite de către funcționari străini sau în legătură cu aceștia (art. 293 Cod Penal)

Prevederile capitolului *Infrațiuni de corupție* (respectiv categoriile de infrațiuni descrise la art. 289-292 CP și prezentate anterior) se aplică în privința următoarelor persoane, dacă, prin tratatele internaționale la care România este parte, nu se dispune altfel:

- funcționarilor sau persoanelor care își desfășoară activitatea pe baza unui contract de muncă ori altor persoane care exercită atribuții similare în cadrul unei organizații publice internaționale la care România este parte;
- membrilor adunărilor parlamentare ale organizațiilor internaționale la care România este parte;
- funcționarilor sau persoanelor care își desfășoară activitatea pe baza unui contract de muncă ori altor persoane care exercită atribuții similare, în cadrul Uniunii Europene;
- persoanelor care exercită funcții juridice în cadrul instanțelor internaționale a căror competență este acceptată de

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

România, precum și funcționarilor de la grefele acestor instanțe;

- funcționarilor unui stat străin;
- membrilor adunărilor parlamentare sau administrative ale unui stat străin;
- juraților din cadrul unor instanțe străine.

6.2 Infracțiuni asimilate infracțiunilor de corupție Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sanctionarea faptelor de corupție

Constituie infracțiuni următoarele fapte, dacă sunt săvârșite în scopul obținerii pentru sine sau pentru altul de bani, bunuri ori alte foloase necuvenite (*art. 10*):

stabilirea, cu intenție, a unei valori diminuate, față de valoarea comercială reală, a bunurilor aparținând operatorilor economici la care statul sau o autoritate a administrației publice locale este acționar, comisă în cadrul acțiunii de privatizare ori de executare silită, de reorganizare sau lichidare judiciară ori cu ocazia unei operațiuni comerciale, ori a bunurilor aparținând autorității publice sau instituțiilor publice, în cadrul unei acțiuni de vânzare a acestora sau de executare silită, săvârșită de cei care au atribuții de conducere, de administrare, de gestionare, de executare silită, de reorganizare ori lichidare judiciară;

acordarea de subvenții cu încălcarea legii sau neurmărirea, conform legii, a respectării destinației subvențiilor;

utilizarea subvențiilor în alte scopuri decât cele pentru care au fost acordate, precum și utilizarea în alte scopuri a creditelor garantate din fonduri publice sau care urmează să fie rambursate din fonduri publice.

Infracțiunile se pedepsesc cu închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea unor drepturi

Constituie infracțiune (art. 11):

fapta persoanei care, având sarcina de a supraveghea, a controla, a reorganiza sau a lichida un operator economic privat, îndeplinește pentru acesta vreo însărcinare, intermediază ori înelsește efectuarea unor operațiuni comerciale sau financiare ori participă cu capital la un asemenea operator economic, dacă fapta este de natură a-i aduce direct sau indirect un folos necuvenit.

Infrațiunea se pedepsește cu închisoarea de la 1 la 5 ani și interzicerea unor drepturi.

Dacă fapta a fost săvârșită într-un interval de 5 ani de la încetarea însărcinării, pedeapsa este închisoarea de la 6 luni la 3 ani sau amendă.

Exemplu:

Procurori din cadrul Direcției Naționale Anticorupție au procedat la trimiterea în judecată a unui inculpat pentru săvârșirea infracțiunii de stabilire, cu intenție, a unei valori diminuate față de valoarea comercială reală a bunurilor aparținând agenților economici la care statul este acționar, comisă în cadrul acțiunii de privatizare în scopul obținerii pentru sine sau pentru altul de bani, bunuri sau alte foloase necuvenite - faptă prevăzută și pedepsită de dispozițiile art. 10 lit. a) din Legea nr. 78/2000.

S-a reținut că inculpatul a aprobat, în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, în calitate sa de președinte al Consiliului de Administrație al (...):

(a) declanșarea în ședința din data de (...), fără mandat din partea statului roman, a procesului de privatizare al S.C., stabilind o valoare a pachetului de acțiuni de 94,5 ori mai mică față de valoarea comercială reală a acestuia - de doar 3.045.035.136 ROL (~ 82.220 EUR), deși valoarea comercială reală a pachetului de acțiuni era de 292.610.883.860 (~7.900.929 EUR) - n.n., iar ulterior

(b) prin însușirea notei numărul (...) continuarea procedurii de privatizare ilegal începute în scopul de a facilita adjudecarea prin licitație a acestuia de către S.C. cu doar 3.878.696.250 ROL (~104.730 EUR) - un preț de 75,5 ori mai mic decât valoarea comercială reală a pachetului de acțiuni, în condiții discriminatorii și netransparente, conform celor precizate în rechizitoriu, modalitate prin care s-a cauzat bugetului de stat un prejudiciu de 288.732.187.609 ROL (~7.796.198 EUR).

Constituie infracțiuni următoarele fapte, dacă sunt săvârșite în scopul obținerii pentru sine sau pentru altul de bani, bunuri ori alte foloase necuvenite (*art. 12, art. 13*):

efectuarea de operațiuni financiare, ca acte de comerț, incompatibile cu funcția, atribuția sau însărcinarea pe care o îndeplinește o persoană ori încheierea de tranzacții financiare, utilizând informațiile obținute în virtutea funcției, atribuției sau însărcinării sale;

folosirea, în orice mod, direct sau indirect, de informații ce nu sunt destinate publicității ori permiterea accesului unor persoane neautorizate la aceste informații;

fapta persoanei care îndeplinește o funcție de conducere într-un partid, într-un sindicat sau patronat ori în cadrul unei persoane juridice fără scop patrimonial, de a folosi influența ori autoritatea sa în scopul obținerii pentru sine ori pentru altul de bani, bunuri ori alte foloase necuvenite.

Infracțiunile se pedepsesc cu închisoarea de la 1 la 5 ani.

Limitele speciale ale pedepsei se majorează cu o treime în cazul infracțiunilor de abuz în serviciu sau de uzurpare a funcției, dacă funcționarul public a obținut pentru sine ori pentru altul un folos necuvenit.

Exemplu:

Procurorii din cadrul Direcției Naționale Anticorupție au dispus trimiterea în judecată a inculpatului, vicepreședinte al Consiliului Județean la data faptelor, în sarcina căruia s-a reținut săvârșirea infracțiunilor de efectuarea de operațiuni financiare, ca acte de comerț, incompatibile cu funcția, atribuția sau însărcinarea pe care o îndeplinește o persoană ori încheierea de tranzacții financiare, utilizând informațiile obținute în virtutea funcției, atribuției sau însărcinării sale.

În rechizitoriul întocmit, procurorii au reținut următoarea stare de fapt: În perioada (...), inculpatul, în calitate de vicepreședinte al Consiliului Județean, a reprezentat în fapt, a negociat și semnat personal acte și documente (constând în facturi fiscale, comenzi comerciale sau contracte și tranzacții comerciale) și a efectuat, ca reprezentant al unei societăți comerciale, operațiuni financiare, ca acte de comerț, pe relația cu mai multe societăți comerciale, comportându-se ca un administrator de fapt al societății, în scopul obținerii unui folos necuvenit pentru sine sau pentru altul.

Exemplu:

Procurorii din cadrul Direcției Naționale Anticorupție au dispus trimiterea în judecată a inculpatului, consilier județean în cadrul Consiliului Județean, în sarcina căruia s-a reținut infracțiunea prevăzută în art. 13 din Legea nr. 78/2000, respectiv fapta persoanei care îndeplinește o funcție de conducere într-un partid, într-un sindicat sau patronat ori în cadrul unei persoane juridice fără scop patrimonial, de a folosi influența ori autoritatea sa în scopul obținerii pentru sine ori pentru altul de bani, bunuri sau alte foloase necuvenite, în formă continuată. În rechizitoriul întocmit, procurorii au reținut următoarea stare de fapt:

În perioada (...), inculpatul, folosindu-și funcțiile de vicepreședinte în cadrul Biroului Permanent Național al unui partid politic și de președinte al Organizației Județene a

UNIUNEA EUROPEANĂ

aceluiași partid politic, a pretins de la șase membri ai aceluiași partid politic suma totală de 35.000 de euro. Acești bani au fost preținși atât pentru sine, cât și pentru partid pentru ca, în virtutea funcțiilor sale politice, să favorizeze persoanele respective pentru ocuparea unor funcții de consilieri județeni cu ocazia desfășurării alegerilor locale. Din banii preținși, inculpatul a primit suma de 10.000 euro cu titlu de contribuție pentru campania electorală a partidului.

6.3 Infrafracțiuni în legătură directă cu infracțiunile de corupție

Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție

Articolul 18¹

(1) Folosirea sau prezentarea de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept sau reținerea pe nedrept de fonduri ori active din bugetul Uniunii Europene sau bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Cu pedeapsa prevăzută la alin. (1) se sancționează omisiunea de a furniza, cu știință, datele cerute potrivit prevederilor legale pentru obținerea sau reținerea de fonduri ori active din bugetul Uniunii Europene sau bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept sau reținerea pe nedrept a acestor fonduri ori active.

(3) Dacă faptele prevăzute la alin. (1) și (2) au produs consecințe deosebit de grave, limitele speciale ale pedepsei se majorează cu jumătate.

Exemplu:

Procurorii din cadrul Direcției Naționale Anticorupție au dispus trimiterea în judecată a doi inculpați pentru săvârșirea unei infracțiuni de folosire sau prezentare cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri europene, comisă în forma autoratului și a complicității.

În rechizitoriul întocmit, procurorii au reținut următoarea stare de fapt:

În cursul anului (...), unul dintre inculpați, beneficiind de ajutorul celuilalt, ar fi depus la Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA), mai multe documente în care erau consemnate date false (contract de arendare, tabel centralizator etc.) în scopul de a obține în mod injust sume de bani în cadrul schemei de plată unică, pentru suprafețe de teren pe care nu le deținea în realitate.

Prin aceste demersuri, ar fi fost obținute pe nedrept fonduri nerambursabile în cuantum total de 100.718 lei, sumă cu care Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură s-a constituit parte civilă.

Articolul 18²

(1) Schimbarea, fără respectarea prevederilor legale, a destinației fondurilor sau activelor obținute ori reținute din bugetul Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei se pedepsește cu închisoare de la un an la 5 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Schimbarea, fără respectarea prevederilor legale, a destinației unui folos legal obținut, dacă fapta are ca rezultat diminuarea ilegală a resurselor din bugetul Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, se sancționează cu pedeapsa prevăzută la alin. (1).

(3) Dacă faptele prevăzute la alin. (1) și (2) au produs consecințe deosebit de grave, limitele speciale ale pedepsei se majorează cu jumătate.

Exemplu:

Procurorii din cadrul Direcției Naționale Anticorupție au dispus trimiterea în judecată a unui inculpat, președinte al unei asociații, pentru săvârșirea unei infracțiuni de schimbarea fără respectarea prevederilor legale a destinației fondurilor europene.

În rechizitoriul întocmit, procurorii au reținut următoarea stare de fapt:

În perioada (...), inculpatul, în contextul implementării proiectului „Explore the Nature Join the Adventure”, ar fi schimbat fără respectarea prevederilor legale destinația unei părți din fondurile obținute cu titlu de avans, în cuantum 9.486 euro.

Banii respectivi, care trebuiau să fie folosiți pentru achitarea costurilor de transport către participanții din diverse țări ale UE, achitarea costurilor cu serviciile de masă și cu serviciile de formare, ar fi fost retrași de inculpat de la bancomat și folosiți în interes personal.

Articolul 18³

(1) Folosirea sau prezentarea de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, care are ca rezultat diminuarea ilegală a resurselor bugetului Uniunii Europene sau ale bugetelor administrate de aceasta ori în numele ei, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Cu pedeapsa prevăzută la alin. (1) se sancționează omisiunea de a furniza, cu știință, datele cerute potrivit prevederilor legale, dacă fapta are ca rezultat diminuarea ilegală a resurselor bugetului Uniunii Europene sau ale bugetelor administrate de aceasta ori în numele ei.

(3) Dacă faptele prevăzute la alin. (1) și (2) au produs consecințe deosebit de grave, limitele speciale ale pedepsei se majorează cu jumătate.

Tentativa infracțiunilor prevăzute la art. 18¹-18³ se pedepsește.

Exemplu:

Procurorii din cadrul Direcției Naționale Anticorupție au dispus trimiterea în judecată, a trei inculpați, la data comiterii faptelor controlori vamali în cadrul Biroului (...), în sarcina cărora s-a reținut infracțiunea de folosire sau prezentare de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, care are ca rezultat diminuarea ilegală a resurselor din fonduri europene, în formă continuată.

În rechizitoriul întocmit, procurorii au reținut următoarea stare de fapt:

În perioada 2007-2008, inculpații, în calitatea menționată, ar fi consemnat, în documentele vamale pe care le-au întocmit, fapte necorespunzătoare adevărului, în sensul că, prin Vama Halmeu, au tranzitat România, spre Ucraina, 17 mijloace de transport încărcate cu mărfuri de proveniență extracomunitară (China). În realitate, aceste mărfuri nu au ajuns în Ucraina.

Aceste demersuri au creat condițiile pentru ca taxele datorate bugetului Uniunii Europene, ca urmare a valorificării pe teritoriul UE a mărfurilor respective, să nu mai fie achitate.

În această modalitate, bugetul general al Uniunii Europene a fost prejudiciat cu suma totală de 721.557 lei, reprezentând taxe vamale și taxe speciale, sumă cu care Agenția Națională de Administrare Fiscală s-a constituit parte civilă în procesul penal.

* Exemplele menționate în acest capitol sunt din cazuistica Direcției Naționale Anticorupție.

7. MODALITĂȚI DE SESIZARE

7.1 Modul de sesizare

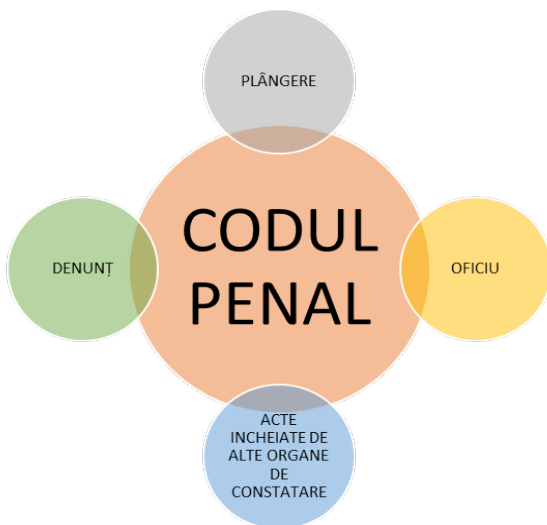
Mijlocul prin intermediul căruia este informat organul judiciar despre săvârșirea unei infracțiuni poartă denumirea de **act de sesizare**.

Prin **mod de sesizare** a organului de urmărire penală se înțelege modul prin care acesta ia cunoștință, în condițiile legii, despre săvârșirea unei infracțiuni, determinând obligația de a se pronunța cu privire la începerea urmăririi penale.

Orice persoană căreia i s-a cauzat o vătămare printr-o infracțiune sau are cunoștință de săvârșirea unei infracțiuni poate sesiza organele judiciare prin plângere sau denunț.

De asemenea, organele de urmărire penală se pot sesiza și din oficiu când află pe orice altă cale că s-a săvârșit o infracțiune.

Astfel, conform art. 288 din Codul Penal, organul de urmărire penală este sesizat prin plângere sau denunț, prin actele încheiate de alte organe de constatare prevăzute de lege ori se sesizează din oficiu.

Plângerea - art. 289 Cod de Procedură Penală

Plângerea este încunoștințarea făcută de o persoană fizică sau juridică, referitoare la o vătămare ce i s-a cauzat prin infracțiune.

Plângerea trebuie să cuprindă: numele, prenumele, codul numeric personal, calitatea și domiciliul petiționarului ori, pentru persoane juridice, denumirea, sediul, codul unic de înregistrare, codul de identificare fiscală, numărul de înmatriculare în registrul comerțului sau de înscriere în registrul persoanelor juridice și contul bancar, indicarea reprezentantului legal ori convențional, descrierea faptei care formează obiectul plângerii, precum și indicarea făptuitorului și a mijloacelor de probă, dacă sunt cunoscute.

Plângerea se poate face personal sau prin mandatar.

Mandatul trebuie să fie special, iar procura rămâne atașată plângerii.

Dacă este făcută în scris, plângerea trebuie semnată de persoana vătămată sau de mandatar. Plângerea în formă electronică îndeplinește condițiile de formă numai dacă este certificată prin semnătură electronică, în conformitate cu prevederile legale (art. 289 Cod de Procedură Penală).

Plângerea formulată oral se consemnează într-un proces-verbal de către organul care o primește.

Plângerea se poate face și de către unul dintre soți pentru celălalt soț sau de către copilul major pentru părinți. Persoana vătămată poate să declare că nu își însușește plângerea.

Pentru persoana lipsită de capacitatea de exercițiu, plângerea se face de reprezentantul său legal. Persoana cu capacitate de exercițiu restrânsă poate face plângere cu încuviințarea persoanelor prevăzute de legea civilă. În cazul în care făptuitorul este persoana care reprezintă legal sau încuviințează actele persoanei vătămate, sesizarea organelor de urmărire penală se face din oficiu.

Plângerea greșit îndreptată la organul de urmărire penală sau la instanța de judecată se trimite, pe cale administrativă, organului judiciar competent.

În cazul în care plângerea este întocmită de către o persoană care locuiește pe teritoriul României, cetățean român, străin sau persoană fără cetățenie, și prin aceasta se sesizează săvârșirea unei infracțiuni pe teritoriul unui alt stat membru al Uniunii Europene, organul judiciar este obligat să primească plângerea și să o transmită organului competent din țara pe teritoriul căreia a fost comisă infracțiunea. Regulile privind cooperarea judiciară în materie penală se aplică în mod corespunzător.

Persoana care nu vorbește sau nu înțelege limba română poate depune plângerea în limba pe care o înțelege. Odată cu depunerea plângerii aceasta poate solicita ca, atunci când este citată, să primească și o traducere a citației.

Denunțul - art. 290 Cod de Procedură Penală

Denunțul este încunoștințarea făcută de către o persoană fizică sau juridică despre săvârșirea unei infracțiuni.

Denunțul se poate face numai personal, dispozițiile art. 289 alin. (2), (4)-(6) și (8)-(10) Cod de Procedură Penală, aplicându-se în mod corespunzător.

Model de sesizare (plângere sau denunț)

Domnule Prim-procuror,

Subsemnatul(a) ....., domiciliat(ă) în (localitatea) ....., strada ....., nr. ...., bl. ...., sc. ...., et. ...., ap. ...., județ (sector) ....., cod poștal ....., titular al cărții de identitate seria ....., nr. ...., CNP .....,

în temeiul art. 289 (respectiv, art. 290) din Codul procedură penală, formulez prezenta(ul)

PLÂNGERE (DENUNȚ)

împotriva numitului(ei)* ..... domiciliat(ă) în (localitatea) ....., strada ....., nr. ...., bl. ...., sc. ...., et. ...., ap. ...., județ (sector) ....., cod poștal ....., titular al cărții de identitate seria ....., nr. ...., CNP ....., pentru faptul că .....(se descriu faptele)

Dovada săvârșirii infracțiunilor o fac cu următoarele mijloace de probă:.....

Data

Semnătura

* Indicarea făptuitorului, dacă este cunoscut.

Așa cum se menționează mai sus, pentru a putea fi luată în considerare, orice sesizare **trebuie să cuprindă obligatoriu** anumite elemente, așa cum sunt prevăzute în Codul de Procedură Penală, la art. 289 și la art. 290, și aceste elemente sunt:

- Numele și prenumele;
- Datele de identificare (adresă, CNP);
- Indicarea făptuitorului, dacă este cunoscut;
- Descrierea faptei care formează obiectul plângerii;
- Indicarea mijloacelor de probă;
- Data și semnătura.

În situația în care, plângerea sau denunțul nu îndeplinește condițiile de formă prevăzute de lege ori descrierea faptei este incompletă ori neclară, se restituie pe cale administrativă petiționarului, cu indicarea elementelor care lipsesc (art. 294 alin. (3) CPP).

7.2 Obligația funcționarilor de a sesiza faptele penale

Angajații din sistemul public au obligația de a sesiza organele de urmărire penală competente ori de câte ori au luat cunoștință de săvârșirea unei infracțiuni (obligații prevăzute în Codul de Procedură Penală și Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare, precum și de codurile de conduită specifice diferitelor categorii de funcționari publici).

Sesizările făcute de persoane cu funcții de conducere și de alte persoane - art. 291 Cod de Procedură Penală

(1) Orice persoană cu funcție de conducere în cadrul unei autorități a administrației publice sau în cadrul altor autorități

publice, instituții publice ori al altor persoane juridice de drept public, precum și orice persoană cu atribuții de control, care, în exercitarea atribuțiilor lor, au luat cunoștință de săvârșirea unei infracțiuni pentru care acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu, sunt obligate să sesizeze de îndată organul de urmărire penală și să ia măsuri pentru ca urmele infracțiunii, corpurile delictelor și orice alte mijloace de probă să nu dispară.

(2) Orice persoană care exercită un serviciu de interes public pentru care a fost investită de autoritățile publice sau care este supusă controlului ori supravegherii acestora cu privire la îndeplinirea respectivului serviciu de interes public, care în exercitarea atribuțiilor sale a luat cunoștință de săvârșirea unei infracțiuni pentru care acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu, este obligată să sesizeze de îndată organul de urmărire penală.

Obligația de sesizare sus-menționată revine oricărui funcționar public, indiferent de modalitatea prin care acesta a luat cunoștință despre fapta respectivă.

În cazul în care un funcționar a sprijinit sau a facilitat săvârșirea respectivei infracțiuni, acesta nu se poate folosi de această prevedere pentru a sesiza fapta și a scăpa astfel de pedeapsa care i se poate aplica pentru coautorat, complicitate sau instigare.

Art. 23 din Legea 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție

(1) Persoanele cu atribuții de control sunt obligate să înștiințeze organul de urmărire penală sau, după caz, organul de constatare a săvârșirii infracțiunilor, abilitat de lege, cu privire la orice date din care rezultă indicii că s-a efectuat o operațiune sau un act ilicit ce poate atrage răspunderea penală, potrivit prezentei legi.

(2) Persoanele cu atribuții de control sunt obligate, în cursul efectuării actului de control, să procedeze la asigurarea și

conservarea urmelor infracțiunii, a corpurilor delictive și a oricăror mijloace de probă ce pot servi organelor de urmărire penală.

Omission of seizure - art. 267 Cod Penal

(1) Funcționarul public care, luând cunoștință de săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală în legătură cu serviciul în cadrul căruia își îndeplinește sarcinile, omite sesizarea de îndată a organelor de urmărire penală se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă.

(2) Când fapta este săvârșită din culpă, pedeapsa este închisoarea de la 3 luni la un an sau amendă.

Infracțiunile de corupție pot fi semnalate la

Call Center Anticorupție
0800.806.806

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Anticorupție

prin etică, integritate și transparență
la nivelul județului Teleorman

Codul proiectului: cod SMIS 151850

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

Titlul proiectului:

**Anticorupție prin etică, integritate și transparență la nivelul județului
Teleorman**

Cod proiect:

SIPOCA/MySMIS 2014+: 1114/151850

Beneficiar: Județul Teleorman

Partener: Direcția Generală Anticorupție

Data publicării: decembrie 2022

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu
poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.
